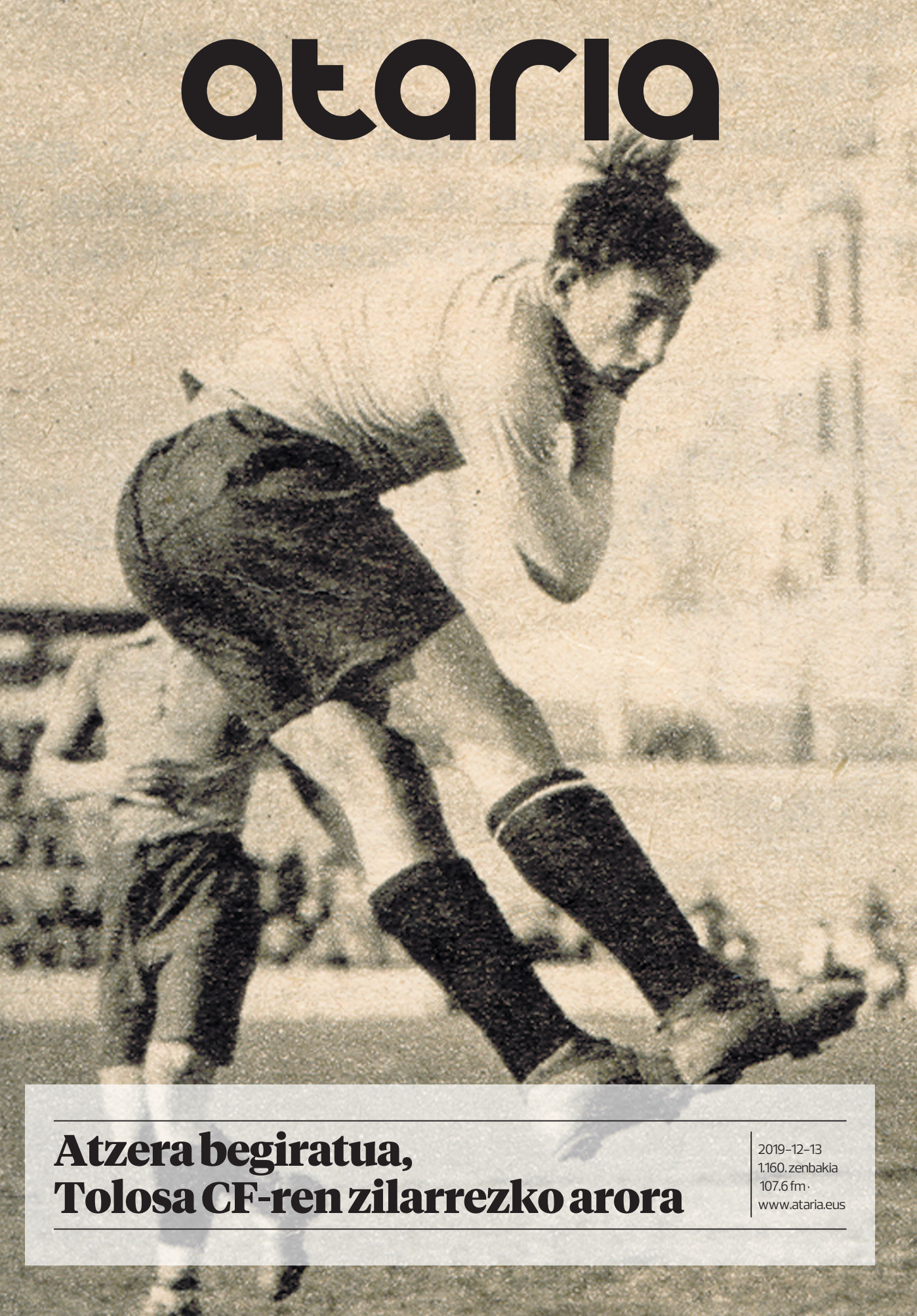


ataria



**Atzera begiratua,
Tolosa CF-ren zilarrezko arora**

2019-12-13
1.160. zenbakia
107.6 fm ·
www.ataria.eus

2^{mó}
progresibo,
erreflexuen
aurkako lenteekin

229€

*Gure betaurreko guztiak
bilduma berrietakoak dira*



Kontsultatu itzazu zure optikan kanpainaren
ezaugarriak. Ezingo da beste eskaintza
batzuetan erabili.

San Frantzisko, 23
Tel.: 943 69 84 70
TOLOSA

MULTIÓPTICAS

www.multioplicasgipuzkoa.com



Tolosako Babarruna

GOZA ITZAZU



www.tolosakobabarruna.eus

Tel.: 943 65 02 53

Oparitarako bilduta, mesedez

Magali poz-pozik zegoen, bere kaligrafia dardarati estreinatu berriarekin. Aurten, lehen aldiz, Maridomingiri gutuna bere eskuz idatzi ahalko zion. Mimosz hau-tatu zuen kartulina ikasgelan eta pinotxo paperezko elur malutekin apaindu zuen. Une bereziatarako gordetzen zen purpuri-nadun errotulagailuaz margotu zuen izar bat, sei edo zazpi puntakoa. Mihia aterata aritu zen denbora luzez gutun hura prestatzen. Hitzak ere ondo ikasita zituen, nola idazten ziren oso argi eduki ez arren:



**OIHANA IGUARAN
BARANDIARAN**
IKERLARI ETA
BERTSOLARIA

"MARIDOMINGI MAITE A, ZERMODUZ.
NI OSO TXINTXOA IZAN NAIZ ETA
LANASKO EZ BA DA
ESKATU NAHIDIZUT MESEDEZ EKARTZEKO DEN-
BORA, AMATXO ETA AITATXORERENTZAT.
AITATXORI LAXO BERRER DEAK GUSTATZEN
ZA IZKIO.
AMATXORI DENA.
ESKERRIKASKO"

Eta muxu bat utzi zuen amaieran margotuta.
Bere denboratxoa eskaini zion, gurasoentzat denbora eskatzeari. Hori baitzen jolasteko behar zuena. Edo hori

baitzen behintzat, jolastu nahi zuen aldiro falta zena. Ipuinak gustatzen zitzaizkion, puzzleak, baloiak, pilotak, eskulanetarako margo eta tresnak... eta bazituen. Jolasteko gustatzen zitzaizkion gauzak bazituen. Urtero ekartzen zioten Olentzaro eta Mari Domin-gik ipuin berriren bat. Aitona-amonen etxera puzzleren bat edo panpinen bat; iaz, sekulako margo akriliko mordoa ekarri zion, esku osoa pinturan murgilduta ari-tzeko horietakoa. Eguberri goizean bertan estreinatu zituen, bazkal garaian osatu zuen puzzlea (20 piezakoa!) amonaren ma-galean eta gauean aitatxok ipuin berria ira-kurri zion oherakoan. Baina oporrak buka-

tu bezain pronto tiraderan geratu ziren opariak.

Umeek berritan erabili eta gero baztertuta uzten dituz-tela diote helduek, baina ez da egia. Otsailean aitari ipuina irakurtzeko eskatu nahi zion baina berandu zetorren bile-ra batetik. Martxoan margotu nahi zuela eskatzen bazuen, «Orain ez daukat denborarik» erantzuten zioten, «Orain afaria jarri behar dugu eta ezin dugu mahaia margoz bete»; eta apirilean puzzlea osatzeko laguntza eskatzen bazuen pieza bat hartu eta zapla kokatzen zioten arropak zabaldu bitartean, begiratu gabe, nola zekiten azaldu gabe.

Nahi zituen jostailu guztiak zituen, erabiltzeko aukera falta zuen. Sakon pentsatu zuen eta aurten gauza bakarra eskatzea erabaki zuen; eta ez beretzat, gurasoentzat bai-zik: DENBORA.

Eta gurasoek gutuna hartu zuten, eta orduak pasa zituz-ten alabak eskatzen zuen gauza bakar hori zein zen asma-tu nahian. Baloratu zuten Dora den esploratzailea idazten saiatu ote zen, Den-bora Irrien Lagunek ateratako joko edo emanaldiren bat ote zen... ez zetorren katalogoetan. Denbora asko galdu zuten denbora *laxo berr-dean* nola bil-du asmatu nahian.

03

ARGITARATZAILEA: Tolosaldeko Komunikazio Taldea, SM **LEGE GORDAILUA:** SS-1323-2013 **KOORDINATZAILEA:** Rebeka Calvo Gonzalez
KUDEATZAILEA: Iban Urdapilleta Alkizaletxe **TELEFONOA:** 943 655695 **BEZERO ARRETA:** 943304346 **WEBGUNEA:** www.ataria.eus
POSTA ELEKTRONIKOA: ataria@ataria.eus **IRRATIA:** 943 69 80 38 - 687 4100 33 - 107.6 FM **PUBLIZITATEA:** 661678818 - publi@ataria.eus

ATARIARI ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen eta iritzien erantzukizunik.



TOLOSALDEKO KOMUNIKAZIO TALDEA, SM-KO KIDEAK:



URTEKO HARPIDETZA KUOTA: 80 €

TOLOSALDEKO ATARIA DIRUZ LAGUNTZEN DUTEN ERAKUNDEAK:

Udalak: Abaltzisketa, Aduna, Alegia, Alkiza, Albiztur, Altzo, Amezketa, Anoeta, Asteasu, Baliarrain, Belauntza, Berastegi, Berrobi, Bidania-Goiatz, Elduain, Gaztelu, Hernialde, Ibarra, Ikaztegieta, Irura, Larraul, Leaburu-Txarama, Lizartza, Orendain, Oresa, Tolosa, Amasa-Villabona eta Zizurkil



Azaleko irudia:
Real Oviedo

UDALAREN HIZKUNTZA KONPROMISOAK

Irurako Udalak euskararen eta gaztelaniaren erabilera arautzeko eta herritarren hizkuntza eskubideak bermatzeko hitza eman du eta hamaika puntu dituen konpromiso zerrenda aurkeztu du jendaurrean.

Jon Miranda

Udalerrietan euskara sustatzeko neurriak hartzeko eskumena ematen zien udalei 2016ko Euskadiko Toki Erakundeei buruzko Legeak. Duela gutxi 179/2019 Dekretua argitaratu da, lege hori garatzeko, Idoia Olano Irurako Euskara teknikariak dekretuarekin lortu nahi diren bi helburuak laburbildu ditu: «Alde batetik toki-entitateen euskararen eta gaztelaniaren erabilera instituzional eta administraboa arautzea; eta bestetik, herritarrei hizkuntza eskubideak bermatzea toki-administrazioekiko harremanetan».

Uemako parte da Irurako Udala 1999. urtetik eta euskara teknikariak gogoratu duenez, udalerrri euskaldunen erabateko hizkuntza normalizazioa lortzea eta udalerrri euskaldunetako herritarrak sentsibilizatzeko helburua du mankomunitateak, udalerrri euskaldun horiek osatzen duten eus-

kararen arnasmunea saretu eta zaintzearekin batera.

Honenbestez, Irurako Udalak hizkuntzari buruz hartu dituen konpromisoen berri eman die herriko eragile guztiei publikoki, eta hemendik aurrera jarraituko dituen hizkuntza irizpideak adierazi dizkie herritarrei. Horretarako, Irurako herri eskolako gela boro-

Irizpideak urtariletik aurrera jarriko dituzte indarrean eta horretarako udal langileekin lanketa berezia egingo dute

Irurako Udala herriko eragile askorekin elkartu da azken aldian eta haien babesarekin jaso du konpromisoak hartzerakoan

bilean batzarrak egin zituzten asteartean, aurrena euskaraz eta ondoren gaztelaniaz. Olanok jakinarazi duenez, irizpide hauek guztiak urtariletik aurrera jarriko dituzte indarrean eta horretarako udal langileekin lanketa berezia egingo dute.

Zergatik konpromisoak?

Irurako Udalak hartu dituen hizkuntza konpromisoak zergatik hartu dituen azaldu du Maier Ugartemendia Uemako Tolosaldeko arduradunak: «Irura udalerrri euskalduna delako, biztanleen %74k euskaraz badakielako eta %84 euskara ulertzeko gai delako, kalean entzuten diren elkarriketetatik %78 euskaraz direlako, eta, hala ere, ezagutzak eta erabilerak beheranzko joera hartu duelako eta joera hori gelditu eta aldatu behar dugulako». Ugartemendiaren esanetan, hizkuntza normalizatzeko bidean, «behar-beharrezkoa» da haren aldeko neurriak hartzea eta euskarari «estatusa eta zilegitasuna» ematea.

Uemako arduradunak esan du Irurako Udalak konpromiso hauek hartuz, hizkuntza ekologia garatzen duela, «galtzeko arriskuan dagoena zainduz». Aniztasuna, berdintasuna eta elkartasuna bezalako balore etikoak indartu beharraz hitz egin du eta esan du udalak eredugarri izan behar duela euskaraz bizi gaitezkeela erakusteko. «Non bestela?», galdetu du Ugartemendiak, «udalak konpromiso hauek hartu ditu, Irura arnasmune delako eta gune hauek ardura berezia dutelako hizkuntzari eusten eta hizkuntza zabaltzen». Eskualde osoa arnasmune sendoa izateko bidean jarri beharraz hitz egin du Uemako ordezkariak eta inguruko hainbat herritan horretan ari direla azpimarratu du. «Ez ditugulako inoren hizkuntza eskubideak urratzen. Euskara ofiziala delako, lagunarterako ez ezik, administrazioa eta politikagintzako hizkuntza delako», gaineratu du Ugartemendiak.

Leti Aristi zinegotziak eman ditu Irurako Udalak hartu dituen konpromisoen berri eta euskara teknikariak



Zure iragarkia argitaratzeko:
661 67 88 18
publi@ataria.eus



**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**

Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Sailak
(Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak) diruz lagundua



Asteartean egin zuten aurkezpen publikoa Irurako herri eskolako gela borobilean. J. M.

aipatu du irizpide hauez gain, aurretik bertatik hasi nahi du konpromisoak hartzen».

aipatu du irizpide hauez gain, aurretik bertatik hasi nahi du konpromisoak hartzen».

aipatu du irizpide hauez gain, aurretik bertatik hasi nahi du konpromisoak hartzen».

Gainera, 2020an Euskaraldiaren bigarren edizioa izango dela gogoratu du Olanok. «Berrikuntza batekin dator, herritarrek parte hartzeaz gain, mota guztietako entitateek parte hartu ahal izango dute: erakunde publikoek, gizarte eragileek, enpresek, kooperatibek, kultur eta kirol elkarteek... Entitate horiei konpromiso batzuk eskatuko zaizkie. Irurako Udalak, noski, parte hartuko du Euskaraldian, baina gaur-

atik bertatik hasi nahi du konpromisoak hartzen».

Udala, herriko eragile askorekin elkartu da azken aldia eta haien babesa jaso dutela aipatu du euskara teknikariak. «Eskerrak eman nahi dizkiegu guzti-guztiei». Irurako Ikastolarekin, Irurako Euskaraldia taldearekin, Irura Bizi elkartearekin, Ametsa Xare elkartearekin, Eguzki Txoko jubilatuen elkartearekin, Eguzki Goxo abesbatzarekin, Irurako Gazte Asanbladarekin, Gazte Alaiak elkartearekin eta Lats dantza taldearekin bildu da udala azken asteetan.

Hizkuntza konpromisoak

1. Errotulu, ohar, seinale eta gainerako komunikazio orokorretan euskara erabiliko da, piktograma eta irudiez lagunduta, denentzat ulergarriagoa izateko.

2. Karteletan euskara erabiliko da beti, piktograma eta irudiez lagunduta, eta plazako panelean ele bietako eredu jarriko da.

3. Udalerrian zabaldu beharreko agirietan euskara erabiliko da beti.

4. Bereziki zainduko da udaleko agirietan hizkuntza kalitatea, eta hauek argiak eta ulergarriak izan beharko dute. Udalak kontuan hartu beharko du zeinek jaso behar duen agiri hori, eta horretara egokitu beharko du.

5. Irurako zenbait kolektibori zuzendutako idatzia ele bietan joan daitezke, adibidez, xede taldearen gehiengo erdal hiztuna denean.

6. Ekitaldi publikoetan edota

prentsaurrekoetan udalaren izenean aritzen den edozeinek euskarazko gaitasun egokia izatea bermatuko du udalak. Hartara, ekimen horietan euskara erabiliko da beti.

7. Webgunea euskaraz irekiko da, eta euskaraz nabigatzen ari denari informazio guztia lehenengoz euskaraz bistaratuko zaio. Webgunean informazioa ele bietan eskuratu daiteke, beste hizkuntza hautatuz gero.

8. Udalak sare sozialetan euskara erabiliko du.

9. Kaleko pantaila argidunean euskara erabiliko da.

10. Etxera bidaltzen diren agiriaren kasuan euskara erabiliko da (jakinarazpenak, baimenak, dekretuak...), eta ulertzen ez duenari azalpenak emango zaizkio.

11. Herritarrek euskaraz idatzita-ko eskaerei udalak euskaraz erantzungo die, eta gazteleraz idatzita-koei ele biz.

Urrezko Bikain ziurtagiria jaso du Adunako Udalak

Eusko Jaurlaritzak Euskararen Kalitate Ziurtagiriak banatu zituen asteazkenean Kursaal Jauregian egindako ekitaldian

Erredakzioa

Bikain ziurtagiria Eusko Jaurlaritzak ematen duen ziurtagiri ofiziala da. Publikoa eta doakoa da, eta esparru sozioekonomikoan zein publikoan euskararen presentziaren eta erabileraren normalizazio-maila egiaztatzen eta aitortzen du. 2008tik gaur egun arte 393 erakundek jaso dute ziurtagiria, eta guztira 75.000 langile inguru dituzte erakunde publiko zein enpresa horiek. Iaz, besteak beste, Anoeta, Ikaztegieta, Irura eta Tolosako udalek jaso zuten ziurtagiria.

Aurten ziurtagiria jaso duten 25 erakundeen artean, 17k goi mailako urrezko Bikain ziurtagiria jaso dute, bostek zilarrezkoa eta beste hiruk oinarritzkoa. Adunako Udalak urrezkoa jaso du Bingen Zupiria Kultura eta Hizkuntza Politikako sailburuaren eta Miren Dobaran Hizkuntza Politikako sailburuordearen eskutik.

Ziurtagiria eskuratu ahal izateko, erakundeak ebaluazioa egin eta gainditu behar izaten du. Ekitaldian Eusko Jaurlaritzak nabarmendu zuenez, ebaluazioak egiten Bikain Ebaluatzaileen Klubeko ehun lagunetik gora aritu izan dira (2-4 ebaluazio-talde bakoitzeko), «bakoitzak duen onena erakundearen esku utziz, euskararen kudeaketa, presentzia eta erabileran hobetzen laguntzeko». Guztira, Bikain ebaluazio klub horretan 750 pertsona daude, sektore eta lan alor askotarikoak.

Aurten gainera, Bikain ziurtagiria jaso duten udal guztiak Uemako kide dira: Aizarnazabal, Dima, Mutriku eta Segurako udalek eta Behargintza-Bermeo erakundeak ere jaso dute aitortza. Hain zuzen, udal horiek ziurtagiria jasotzeko egin beharreko prozesuan mankomunitatearen laguntza eta aholkularitza jaso dute.

ANIZTASUNAK AHALEGINA ESKATZEN DU

Abenduaren 18an, asteazkenean, ospatuko da Migratzaileen Nazioarteko Eguna eta horren harira ekitaldiak antolatu dituzte Tolosaldean. Besteak beste, bi erakusketa jarriko dira ikusgai Villabona eta Anoetan.

Jon Miranda

Pertsona migranteen giza eskubideak babesteko izen-datu zuten Nazio Batuek abenduaren 18a Migratzaileen Nazioarteko Egun gisa. Horren harira, Tolosaldea Garatzeneko Migrazio eta Aniztasun sailak ekitaldiak antolatu ditu datozen egunotarako.

Besteak beste, Aiztondoko Plazida Otaño liburutegian SOS Arrazakeria

elkarteak antolatutako erakusketa dago ikusgai, *Gureak ere badira adingabe horiek* izenburuarekin. Maroko, Senegal, Ghana, Errumania, Siria edo Afganistandik etorritako gazteen testigantzak ikusi eta irakurri ahal izango dira erakusketan jarritako horma irudietan.

Plazida Otaño abenduaren 20ra bitartean izango da ikusgai erakusketan, Zizurkilen antolatu duten Liburua-
ren Astearen testuinguruan.

EKITALDIAK

AZAROAK 13, OSTIRALA

18:30. Anoetako Mikelasagasti auditorioan *Ongi etorri* dokumentalaren emanaldia.

AZAROAK 16, ASTELEHENA

19:00. Baketik elkarteak antolatuta, *Aniztasuna* antzerki parte hartzailea Fagus Alkiza Interpretazio Zentroan.

19:00. Villabonako Gurea areotan Agustín Unzuurrungaga *SOS Arrazakeria* elkarteak *Avance de las extremas derechas* hitzaldia emango du gaztelaniaz.

AZAROAK 17, ASTEARTEA

17:30. Zizurkilgo Iriarte kultur etxean *Liburu bat mundu bat* ipuin kontaketa saioa, Mexikoko La Mestiza elkarte artistiko-soziokulturalaren eskutik.

19:00. Altzoko Batzarremuño kulturunean *Hasiera berri bat* liburuaren aurkezpena Mikel García eta Pape Niangen eskutik.

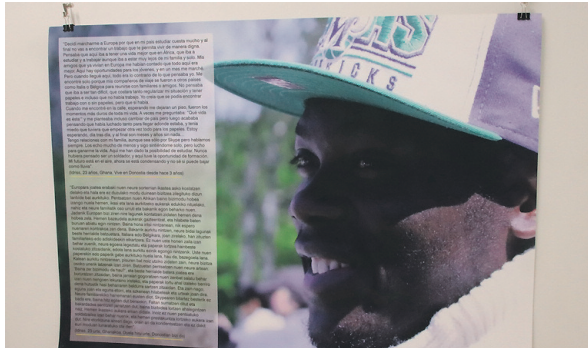
AZAROAK 18, ASTEAZKENA

19:00. Zizurkilgo Plazida Otaño liburutegian *Hasiera berri bat* liburuaren aurkezpena Mikel García eta Pape Niangen eskutik.

19:00. Anoetako liburutegian Agustín Unzuurrungagarekin bisita gidatua *Adi! Eskuin muturra goraka* erakusketan.



Aiztondoko Plazida Otaño liburutegiko erakusketa gelan ikusgai izango da abenduaren 20ra arte 'Gureak ere badira adingabe horiek' erakusketa. J.M.



Anoetan ikusgai izango da ikusgai datorren hilaren 20ra arte. ATARIA

'Adi! Eskuin muturra goraka' erakusketaz

Tolosaldeko bi tokitan izango da ikusgai egunotan SOS Arrazakeria elkarteak antolatutako erakusketa.

Anoetako udal liburutegian, joan den astelehenetik dago ikusgai eta abenduaren 20ra arte ikusi ahal izango da.

Eta Villabonako Gurea zinema aretoan, abenduaren 16tik 19ra jarriko dute ikusgai.

«METODOLOGIA LUDIKOA, PARTE HARTZAILEA ETA KOOPERATIBOA DA PROPOSATZEN DENA»

ELENA ARANBARRI

BAKETIK-EKO BIDERATZAILEA

J.M.

Abenduaren 16an, Aniztasuna Antzerki Forumaren saioa izango da Alkizan. Zure azalean



obra Migratzaileen Nazioarteko Eguna-ren harira eskainiko dute Aintzane Crujeiras eta Jon Zumelaga aktoreek, bertaratutakoen parte hartzearekin. Baketik Fundazioaren ekimena da eta Elena Aranbarri (Tolosa, 1967) gidatuko du saioa.

Baketik-ek Antzerki Forumaren metodologia darabil 2007tik. Zer da metodologia hau?

Eskolan eta hezkuntza ez formaleko esparruetan antzerki eredu hau aplikatzerakoan, lehen zatian, 30 minutu inguru irauten duen antzezpeneak aukeratutako gaiarekin harremana izan eta bukaera zorigaiztokoa duen istorio bat kontatzen du. Antzezpenearen ondoren, bigarren zatian ekiten zaio. Moderatzaileak ikuslegoari galdetzen dio istorioaren zein elementu alda zitezkeen amaiera positiboago batera bideratzeko. Orduan ikuslegoa istorio-

aren parte sentitzen hasten da. Iradokizunak, momentuan, bat-batean asmatzen dira, eta azkenean ikusleak beraiek dira nahi dituzten aldaketak adierazten dituztenak, taula gainean, aktoreekin batera. Errealitate-entsegu hau metodoaren hirugarren zatira luzatzen da. Orduan ikuslegoa talde txikitik banatzen da ezagutzen dituzten edo eskolan eta euren testuinguruan aurre egin behar izaten dituzten egoera desberdinak aztertzeko. Programaren azken zatiak bizikidetzat hitzarmena dakar, irakasle/hezitzaile eta ikasle-leen informazioaren laguntzarekin. Hitzarmen hau ikasle guztiek sinatu beharko dute.

Zer nolako gaien inguruko sentsibilizazioa egin duzue orain arte?

2019-2020 ikasturterako programak landuko dituen gaiak honakoak dira: eskolan indarkeria eta jazarpen jarren prebentzioa, LH5, LH6, DBH1 eta DBH2 mailetako ikasleei zuzendua; errespetu eta berdintasun balioak bultzatzeko kultur aniztasuna eta migrazioa, DBH3-4 mailetatik gorako ikasleei zuzendua; afektibitate eta bizikidetzat harremanetan errespetuaren, askatasunaren eta berdintasunaren gaia; bide-segurtasunarena, DBH3-4 mailetako ikasleei zuzendua; euskal auzian izandako giza eskubideen urraketen biktimei eskolan adierazi beharreko elkartasuna; eta bizikidetzat eta adiskidetzat sustatzea euskal auzian, 16 urtetik gorakoei zuzendutakoa.

Alkizan zein gai jorratuko duzue?

Aniztasunari buruzko programa landuko dugu, errespetu eta berdintasun balioak bultzatzeko.

Nola lantzen dituzue migratzaileen inguruko estereotipoak?

Saio hauen helburua da bertan parte hartzen duten gazteek, beren bizipenetik, desberdintasunaren aurrean errespetuaren eta berdintasunaren balioen eta aurkako balioen kontzientzia kritikoa garatzea. Mundu bakar batean bizi gara, plurala. Lankidetzatik eta elkartasunetik begiratuta, hez-teko eta elkar aberasteko iturri bat da kultur eta familia aniztasuna. Ezberdintasun horretan bizikidetzak kontrastea eta horrekin batera desadostasunak, liskarrak eta gatazkak dakartza. Ona izango litzateke, kasu honetan, positiboan heztea, aniztasuna eta desberdintasuna baloretzat hartuz. Bakegintzarako hezkuntzan ikuspegi sozio-afektiboari erantzuten dio lan metodo honek. Gogoeta eta espiritik kritikoa bultzatuko duen metodologia ludikoa, parte hartzailea eta kooperatiboa da proposatzen dena. Konpromiso pertsonal eraldatzaile batera zuzenduta, helburua da lantzen ari garena ulertzea eta sentitzera eramango gaituen esperientzia izatea, azterketa bultzatzea, eta azken finean, enpatia jarrera bat garatzea, geure jokatze moduak aldatzeko.

Norentzat aholkatutakoa da Antzerki Forumak?

Gazteentzat eta hezitzaileentzat, bereziki, baina denontzat dago irekita. Aurrez eman behar da izena kultura@alkiza.eus edo 688 60 44 66 telefonoan.

Nola animatuko zenituzke Toloaldeko herritarrak?

Ekimenak ikuslearen jarrera pasiboa gaituzte eta bizitzan autore-aktore bihurtzea ahalbidetzen du.

07

Hilberriak eta urteurrenak

ataria jarrita
Goierriko eta Urola Kostako
Hitzetan DOAN

hilberriak
urteurrenak
eskertzak

ESKELAK • ataria@ataria.eus • Tel.: 943-65 56 95
Asteleheneetik asteazkenera 18:30ak arte hartzen ditugu
Ostegunetan 16:00ak arte hartzen ditugu



LEHEN URTEBETETZEA
**Nikolas Alustiza
Gabiria**



2018ko abenduaren 18an hil zen 93 urterekin.

- Goian bego -

Bere sendiak, haren animaren alde otoitz bat eskatzen dizute eta arren etor zaitezela ETZI IGANDEA, eguerdiko HAMABIAK ETA ERDIETAN, ANDRE MARI JASOKUNDEAREN parroki elizan egingo den urtebetetzeko mezara. Aldez aurretik mila esker.

GABIRIA, 2019ko abenduaren 13an

«NIRE XABOI NATURELEKIN ARROPA GARBITZEKO XABOIA EGITEN DUT»



Amaia Garmendia orendaindarrak emango du tailerra Altzon. E. MAIZ

AMAIA GARMENDIA MAIZ XABOIEGILEA

Altzon garbigailurako eta ontzi garbigailurako xaboi naturala egiten ikasteko tailerra emango du, astelehenean.

Eneritz Maiz Etxarri Orendain

Amaia Garmendia orendaindarrak xaboi naturalak egiten irakatsiko die altzotarrei. Astelehenean, 19:00etan Elordi elkartean izango da tailerra, eta kristalezko ontzi bat eraman beharko dute xaboi etxera eramateko. Gorputzerako, ilerako, arroparako eta ontziak garbitzeko xaboiak egiten ditu.

Nolatan hasi zinen xaboi naturalak egiten?

Betidanik izan dut azaleko arazoa, eta egun batean pentsatu nuen ea zergatik ez nituen neure buruarentzako xaboi naturalak egiten. Zortea izan nuen eta emakume batek erakutsi zidan xaboi naturalak eta kremak egiten. Ikastaroa egin nuen eta hortik hasi nintzen, pixkana, belarrak erabiliz.

Beraz, azaleko arazo bati tiraka hasi zinen?

Bai, hori da. Orain dela sei bat urte egin nuen tailerra eta hortik hasi zen dena, pixkanaka.

Altzon tailerra emango duzu orain.

Bai, eskatu egin didate tailerra emateko, eta lehenengo aldia izango da. Nik bai hartu ditut tailer ezberdinak, baina orain niri tokatuko zait tailerra ematea. Esperientzia berri bat izango da.

Garbigailurako eta ontzi-garbigailurako xaboi naturala egiteko tailerra emango duzu.

Bai. Gorputzerako xaboi egiteko prozesua luzeagoa da. Jendeari erakusteko uste dut errazagoa dela garbigailurako eta ontzi-garbigailurako xaboi naturala erakustea, eta ia egunero erabiltzen ditugun xaboiak dira. Interesgarria izango zela iruditu zitzaidan, eta hori proposatu nien. Interesgarria iruditu zitzaion, eta horrela noa.

Ohikoa da garbigailurako eta ontzi garbigailurako xaboi naturalak erabiltzea?

Ez dakit ohikoa den edo ez. Baina nik garbi izan nuen. Gorputzerako nire xaboi eta krema naturalak egiten ditut, eta nire arropak kimikoak dituzten produktuekin garbitzen jarraituko dut? Nire xaboi naturalekin nire arropa garbitzeko xaboi egiten hasi nintzen pixkanaka, eta ontzi garbigailurako ere berdin.

Emaitza onak ematen dituzte?

Bai. Niretzako bai. Arropa oso-oso ondo garbitzen du, eta ontziak ere bai.

Zein xaboi mota egiten dituzu?

Ezberdinak egiten ditut. Gorputzerako aloe, kalendula, izpilikua edo labanda,... ezberdinak dira. Arropa garbitzeko ezberdina da. Arropa garbitzeko xaboi natural bat erabiltzen dut, eta horri bikarbonatoa eta ozpina gehitzen zaizkio, baina betiere naturalak.

Zein osagai behar dira?

Oinarri moduan oliba olioak erabiltzen dut. Gurina gehitzen diot, koko, almendra,... ezberdinak izan daitezke, baina nik beti landareetatik eratorritako gurina erabiltzen dut. Animalienak erabiltzen dituztenak badira, baina



nik beti landareenak erabiltzen ditut. Eta argizaria ere erabiltzen dut.

Kolore eta usain ezberdinetako xaboiak ikusi ohi ditugu. Hori oinarria litzateke eta horri gehitzen zaizkio beste osagaiak?

Bai, hori da. Kolorea emateko osagai naturalak badaude kosmetika aldetik erabiltzen direnak. Eta gero esentziak egongo lirateke. Esaterako, olio esentziak, landareetatik ateratzen direnak.

Eta zuk zein erabiltzen dituzu?

Orain ez ditut, baina azaleko arazoak nituenen, kalendularenak on egiten zidan eta asko erabiltzen nuen. Orduan, etxean egiten nituen oleatoak. Oleatoa da, olio hartzen duzu ontzi batean, eta hor sartzen duzu kalendula edo erromeroa, edo nahi duzuna. 40 egunez edukitzen duzu, eta gero, olio hori erabiltzen dut xaboi horiek egiteko. Etxean ditudan landareak erabiltzen ditut, aloe, kalendula, erromeroa,... baratzetik hartzen ditut, eta baratzetik hartzen ditudan osagaiekin aritzen naiz. Usain aldetik, berriz, horiek bai, erosi egiten ditut. Olio esentzialak egitea ez da hain erraza, bere zailtasunak ditu eta prozesua luzeagoa da.

Baratzea zure xaboiak egiteko osagaletara egokitu duzu?

Bueno, baita ere; betidanik izan ditut horrelako osagaiak. Baina bai, eta irakurtzen eta ikasten joan naiz, eta esperimentatzen eta probatzen aritu naiz. Eta horiekin oleatoak egiten ditut.

Hori gorputzerako izango litzateke. Eta garbigailurako eta ontzi-garbigailurako zer behar da?

Oinarri moduan nik egiten dudana xaboi naturala erabiltzen dut; oliba olioarekin eginga. Beti esaten den moduan amonaren betiko pastilla edo xaboia, hori da oinarri, eta gero bikarbonatoa eta ozpina erabiltzen ditut.

Hiru osagai horiekin eginga dago?

Bai. Eta bakarrik xaboi naturala ere erabili dezakezu. Txikitu edo birrindu xaboia uretan, desegin eta horrekin bakarrik ere egin dezakezu. Hobe ateratzeko bikarbonatoa gehitzen badiozu, sendagoa ateratzen da, gel moduan.

Zein xaboi mota ateratzen da?

Nik gel modukoa egiten dut. Xaboi naturala birrindu, eta hauts moduan ere erabili daiteke. Nire gusturako ordea, gel moduan nahiago dut.

Ontzi garbigailurako bera da?

Horretarako bikarbonatoa eta azido zitrikoa erabiltzen dut. Horiek ere naturalak dira, eta ozpina. Masa moduko bat egiten duzu, eta ezagutzen ditugun pastilla horien modukoak egiten ditut.

Xaboiak prozesu bat beharko du, ezta? Segituan erabili daitezke?

Ez. Esaterako olio eta gurinekin egiten duzun xaboiak, berrogei eguneko lehorraldi bat behar du. Sosa hori eta bere PH-a jaisteko, bestela, ezin duzu erabili gorputzean. Adibidez, garbigailurako egiten baduzu, dagoeneko badut xaboi natural hori, beraz, prozesua motzagoa da. Egunean bertan edo bi egunetara erabili dezakezu. Nik egonaldia ematen diot eta pare bate-

«Kostua txikia da, kutsatu ere askoz gutxiago egiten duzu, ontziak ez dituzu erabiltzen, eta hondakin gutxiago sortzen duzu»

gunera erabiltzen dut. Ontzi garbigailurako ere antzeko. Pixka bat lehortzen utzi eta erabili dezakezu.

Erraza da etxean egitea?

Bai. Gogo pixka bat jartzen baduzu erraza da. Ez da denbora asko behar; ordubete bat hartzea da. Nik egiten dudana xaboiak bi hilabeterako irauten dit. Kostua txikia da, kutsatu ere askoz gutxiago egiten duzu, errekek ez dituzu kutsatzen, ontziak ez dituzu erabiltzen, eta hondakin gutxiago sortzen duzu. Nire etxean beti ikusten nuen, xanpuarekin ontzi bat, gelarekin beste

bat,... eta azkenean plastiko pila bat pilatzen da. Eta horri begira, plastiko pila bat kendu dut.

Arratsalde batean bi hilabeterako materiala egiten duzu?

Bai, eta ez duzu arratsalde oso bat behar! Pixka bat utzi, eta nahastu tarte-ka, baina bitartean beste gauza batzuk egin ditzakezu. Ordu pare batean eginga daukazu.

Froga asko egin behar izan dituzu gustuko xaboiak lortu bitarte?

Ez, ez. Egin behar izan ditut froga batzuk. Lehenengoan ez zitzaidan hainbeste gustatu nolakoa atera zitzaidan, baina osagaiak aldatuz probatzen aritu nintzen eta azkenean nire gustukoa atera arte. Baina ez da horren zaila ere izan. Orain gustatzen zaidan formula bat badut, eta hori egiten dut. Baina behin lortutakoan uste dut merezi duela.

Zure gorputz eta ilerako xaboia egiten duzu. Osasunerako mesede egingo du, ezta?

Bai, noski. Kimikoein eginiko xaboiei lehen gauza kentzen dietena glizerina da, eta gure xaboiak glizerina izan behar dute gure gorputza hidratatzeko; bestela lehortu egiten da azala. Etxeko xaboiak glizerina pila bat du. Jendeak garrantzi handia ematen dio itxurari eta usainari, eta markari. Markak izen ona badu... baina, markari baino gehiago begiratu beharko genieke zein propietate dituzten xaboiak. Nik horri ematen diot garrantzia, eta beharrezkoa da gure gorputza eta ilea zaintzeko. Kostu aldetik ere erosten ditugunak baino askoz ere merkeago ateratzen dira.



Nafarroa etorb. 13 behea • TOLOSA
670 41 79 22 • Tel./Faxa: 943 65 0313



Miren Larrarte, txapelaren bila

Erredakzioa Bidania-Goiatz

Laboral Kutxa Lau eta Erdiko Ema-kume Master Cup Txapelketako txapela janzteko aukera izango du lehenengo aldiz Miren Larrarte bidaniarrak. Barakaldoko udal frontoian jokatu dira, igandean, finalak, 12:00etan hasita, eta EITBk zuzenean emango ditu. Larrartek pilota mistoko modalitatean jokatu du Miriam Arrillagaren aurka.

Anoetako Su-Berri klubekoak dira Larrarte eta Arrillaga eta ondo ezagutzen dira. Bietako inork ez du sekula Master Cup txapelketako titulurik irabazi eta irrikaz daude. Arrillaga kolpe biziko pilotaria da eta uste baino errazago gailendu zitzaion finalerdietan Leire Garairi. Askoz gehiago sufritu behar izan zuen Larrartek txapelketako ezustekorik handiena izan den Laia Salsamendiri irabazteko, baina ezer bada, lehiakorra dela berretsi zuen eta igandean ere berea emango du bidaniarrak.

Pilota goxoarekin jokatu du beste



Espinar, Arrillaga, Larrarte eta Etxaniz, finalen aurkezpenean. ATARIA

finala. Estilo arteko talka bat izango da azken bi txapeldunen artean. Zalantzak zalantza, txapelaren defentsarako Patri Espinarrek ez dio ukorik egingo bere betiko joko erasokorrari. Hala aritu zen Galdakaoko finalerdian Olatz Arrizabalagaren aurka eta parti-

da borobila osatu zuen usansoloarrak. Leire Etxanizek, ordea, sekulako defentsa du, eta zailak jarriko dizkio gauzak oso egungo txapeldunari. Finalerdian oso erraz nagusitu zitzaion Iera Agirreri eta txapela berreskuratzeko grinaz dago.

Final-laurdenen partidak Antton Pebet Txapelketan

Amasa-Villabona. Antton Pebet Oroimenezkoaren final-laurdenak jokatu dira asteburuan, Bearzana frontoian. Bihar, 11:00etan hasita, Santxo-Elizegi eta Arrieta-Irazustabarrena, eta Exposito-Lizeaga eta Murua-A. Elizegi partidak. Etzi, ordu eta leku berean, Espinal-Alduntzin eta I. Egiguren-Telletxea, eta E. Labaka-Arbizu eta Ugalde-Balerdi partidak.

Tolosa CF-Aurrera, VI. Nazionalekoan, bihar

Tolosa. Tolosa CF-Aurrerak Adiskide klubaren aurka jokatu du bihar, 11:00etan, Idiazabalgo frontoian. Euskal Herriko Kluben Arteko VI. Torneo Nazionalaren final-zortzirenak izango dira jokoan norgehiagoka horretan.

Seigarren jardunaldia Migel Soroa Oroimenezkoan

Tolosa. Hiru partida jokatu dira, igandean, 16:30ean, Migel Soroa Oroimenezkoan, Tolosako Beotibar pilotalekuan. Jubeniletan, Hormaetxe-Sudupe eta Olaizola-Gorrotxategi ariko dira; etorkizunezkoetan, De la Fuente-Gartzia eta Senar-Garmendia, eta nagusietan, Elola-Aldabe eta Mata-Irurita.

Bi final jokatu dituzte Tolosa CF-Aurrerakoek

Tolosa. Tolosa CF-Aurrerako pilotariak bi final jokatu dituzte igande honetan, kadete mailan. Sopelan, KM (0) txapelketakoa jokatu dute Ugaitz Amundarainek eta Andoni Elolak. Elizondoko txapelketakora Ugaitz Amundarain eta Martxel Iztueta sailkatu dira, baina U. Amianok Amundarain ordezkatu du.

Zesta puntako Udazken Sariko finalak Beotibarren

Tolosa. Zesta puntako Udazken Sariko finalak jokatu dituzte gaur, Beotibar pilotalekuan, 19:45etik aurrera. Alebinetan, Galarraga (Zumaia) - Arrizabalaga (Danok Bat) eta Aiestaran (Beotibar) - Beitia (Danok Bat) ariko dira. Infantiletan, Goenaga (Beotibar) - Lopetegi (Donostia Jai Alai) eta Beristain (Danok Bat) - Flores (Danok Bat).

Izen ematea irekita Orixeko 24 orduko txapelketarako

Tolosa. Orixeko 24 orduko areto futbol txapelketa antolatu dute laugarren urtez. Tolosako Uzturpe frontoian jokatu da abenduaren 27an eta 28an. Izena abenduaren 22a baino lehen eman behar da, eta horretarako teep.kirolkluba@gmail.com helbidera idatziz.

Xarelari onenak Irurako trinketean

Iparraldeko ligaren lehen mailako finalerdiak jokatuko dira bihar, tartean Joxi Lopeteggi herritarra bertan dela

Imanol Garcia Landa Irurra

Ehun urte bete dira xarea Irurara iritsi zela eta hainbat ekitaldi egi-ten ari dira herrian mendeurrena ospatzeko. Bihar izango da ospakizunen egun nagusia, eta ekitaldien artean xare partidak ikusgai izango dira. Nagusiek jokatuko dituztenak ez dira nolanhiko partidak izango, egun ikusi daitekeen xarelari onenak izango baita Ametsa trinketean, eta horien artean Joxi Lopeteggi irurarra.

Iparraldeko ligaren lehen mailako finalerdiak izango dira, beraz, jokoa bihar arratsaldean. 16:00etan hasiko da Driole-Sistiague eta Harispe-Karrikaburu arteko finalerdia, eta 17:00etan Lopeteggi-Funosas eta De Paredes-Etxebeste bikoteen artekoa. Berezia izango da biharko partida Lopetegirentzat: «Iparraldean jokatzen dugu eta normalean klub batek eskatzen du ligako finalerdiak eta finala berean jokatzea, baina aurtengoan, salbuespen moduan, Irurako Ametsa elkarteak eskatu du eta baiezkoa eman diote. Niretzat berezia izango da, he-

rritarren aurrean jokatzeak aukera izango dudalako, eta, bestalde, ezagutzen dudan trinkete batean jokatzeak abantaila emango dit. Presio pixka bat ere izango da herrian jokatzeagatik, baina edade bat badugu, eta horrela-koetara ohituta gaude».

Finalerdian erabiliko duten jokoa «betikoa» dela esan du irurarrak: «Aurrelariak utzi pasatzen, atzean dominatu eta gero aukera dagoenean tantoa bukatu». De Paredes eta Etxebeste azken bost urteetan ari dira Lopeteggi eta Funosasen mailan jokatzen. «Gazteak dira, azken Munduko Kopan txapel- dunak, eta kontuz ibili beharreko bikotea da». Beste finalerdiko zein txapelketa irabazteko faboritoak Driole eta Sistiague direla dio Lopeteggi.

Lopeteggi lehen mailan 25 urte inguru daramatza, 18 urte zituenetik, eta horietatik denak Funosasekin bikote eginez. Ez du gogoan zenbat txapelketa irabazita dituen dagoeneko: «Bada- kit hamabi edo hamahiru urtez jarraian irabazi genuela, eta gero tarte- ka gehiago irabazi ditugu, iazkoa esatera- ko, baina azken sei urteetan Driole eta Sistiague gailendu dira gehienetan».

Haurren partidak

Nagusien partiden aurretik, 15:00etan, Ametsa Pilota Elkarte- ko bi bikote herritar, Aimar Heras-Xuban



Joxi Lopeteggi. ATARIA

Lopeteggi batetik, eta Oier Maiza-Aitor Aristi bestetik, Iparraldeko Ligako Ki- muen mailako finalerdia jokatuko dute. Ametsa elkartearen eskaria izan da partida herrian jokatzea eta lortu dute. Finalean, beraz, Irurako talde bat izango da. Abenduaren 21ean izan- go da hori, Senperen. Beste xare parti- da bat ere izango da Iruran: Gonzalo Montero-Gorka Huitzi bikoteak gazte- txo mailako Kontsolazio txapelketako finalerdia jokatuko du, 13:00etan, Ametsa trinketean.

Honez gain, Gaztetxo mailan, Ma- txalen Mendizabal-Iker Isasa bikoak ere euren mailako finalerdi bat joku- to du, Urruñarrak 01 taldearen kontra. Partida Senpereko Gantxiki trinkete- an, igandean, 13:00etan, jokatuko da.

Ikusi xarearen inguruan Iruran antolatu diren ekitaldiak 25 eta 26 orrialdeetan.

BILLABONA FKE
Arratzain futbol zelaia

1. KADETE MAILA Larunbata 14, 11:00tan
BILLABONA F.K.E. - HERNANI C.D.

OHOREZKO KADETE MAILA Igandea 15, 11:00tan
BILLABONA F.K.E. - S.A.N.S.E.

ERREGIONAL PREFERENTE MAILA Igandea 15, 17:45tan
DANENA K.E. - BILLABONA F.K.E.

DERBIA - Zuzkigo Danena futbol zelaian

ZUZENEAN

**Irribarria-Rezusta
VS
Artola-Imaz**

Binakako txapelketako partida

ABENDUAK 16 • ASTELEHENA

**Tolosako Beotibartik
16:30ean hasita**

ataria 107.6 fm
irratia www.ataria.eus

Ataria bertso jaialdia 2020

SARRERAK ATARIKIDEENTZAT: 10€

Atariaren bulegoan erosi zure sarrera:

Abenduak 16, 18 eta 20an: 09:00 - 13:00

Abenduak 17 eta 19an: 15:00 - 19:00

Amaia
Agirre
Gai jartzailea

Maialen
Lujanbio

Ametz
Arzallus

Oihana
Iguaran

Andoni
Egaña

Alaia
Martin

Julio
Soto

Helbidea: San Esteban, 20, Tolosa.

Oharra: Atarikideek 10€tan 2 sarrera erosi ditzakete eta hortik aurrera 12€tan, gehienez 10 sarrera. Atarikide ez direnentzat berriz, sarrerak urtarilean jarriko dira salgai.

Urtarrilak 18, larunbata arratsaldeko 18:00etan.
Tolosako Leidor antzokian

Antolatzailea



Babeslea



Laguntzaileak





AINTZANE ARTOLA

Otarraixka bolatxoak

Lehenik tipula konfitatuko dugu. Horretarako tipula juliana erara moztuko dugu. Konfitatzeko 30-45 bat minutu behariko ditugu zartaginean, su baxu-baxuan. Nik denbora aurrezteko, ondorengoa egiten dut: mikro-uhin laberako aproposa den ontzi batean sartu, juliana erara moztuta eta gatz apurtxo bat botata, oliorik gabe. 6-7 minutu mikro-uhin labean edukita, tipula erdi egosita izatea lortuko dugu. Behin egosita dugunean, zartaginetik pasa eta su baxuan 10 bat minutuz izango dugu. Behin tipula biguna dugunean, azukre apurtxo bat bota ahal diogu, konfitura puntu hori lortzeko. Tipula gozoa erabiliz gero, ez dugu azukreren beharrik izango.



AINTZANE ARTOLA
SUKALDARIA

Otarraixken ueua

Tipula beratzen zaigun bitartean, otarraixkak prestatu ahal ditugu. Txotx bat hartu eta hestea kenduko diegu.

Jarraian otarraixkak txiki-txiki moztuko ditugu.

Beste alde batetik, lau gorringoak banatuko ditugu eta irabiatuko ditugu, otarraixkak bertan sartu, gatz pixka bat botako diogu eta lehendik erreserbatu dugun tipula koilarakada bat edo bi ere gehituko dizkiogu. Hori guztia bol batean ondo nahastuko dugu eta masa prest izango genuke.

Filma prest dugula, olioztatuko dugu, baso batean sartu eta alderantzizko mendi forma emango diogu. Bertan gure nahasketa sartu eta korapilo bat egingo diogu. Urez bete-

tako lapiko batean egosiko ditugu bolatxo hauek, lau minutuz. Horrela lortuko dugu arrautza kanpotik ondo eginda egotea eta barrukoak puntu biguna izatea.

Plastikoa kentzea erraza da, olioak jartzeak laguntzen du lan horretan. Apaintzeko orduan, pipar hautsa erabiliko genuke.

Gabonen atari honetan, otarraixkak erabili beharrean txan-gurroa ere kozinatu daiteke.

OSAGAIK

- 200 gr. otarraixka.
- 2 tipula.
- Azukre apurtxo bat.
- 4 arrautz gorringo.
- Olio.
- Gatz.
- Araneko pipar hautsa.



VALLADOLID, 90 URTEREN ONDOREN

Tolosak Ligako bi neurketa jokatu zituen Valladoliden aurka 1929. urtean, orain arte elkarren aurka jokatutako bakarrak. Efemeride hark utzi zituen hainbat bitxikeria.

Mikel Iraola

Abenduaren 18a egun historikoa izango da Tolosa-arentzat. Errege Kopako lehen txanda jokatuko du talde urdinak, azaroaren 13an Pontellasen aurka kanporaketa gainditzea lortu eta gero. Eta sari hori gutxi balitz, lehen mailako talde bat izango du arerio: Valladolid.

Asteazkenekoa, ordea, ez da izango bi taldeek elkarren aurka lehiatuko duten lehen aldia, hirugarrena baizik. Izan ere, eta bi klubek egun bizi duten errealitatea ikusirik pentsaezina badirudi ere, ligan maila berean jokatutakoak dira: Bigarren Mailan.

1928-29 denboraldian izan zen. Baina urte hartako lehiaketa sistemak ez zuen egungoaren antzekotasun handirik. Hamar taldeko bi multzok osatzen zuten Zilarrezko Maila: A multzoa zen hurrenkeran Lehen Mailaren ondo-

rengoa; B multzoa, berriz, denboraldi horretan soilik existitu zen, hurrengo sasoirako sortu baitzen Hirugarren Maila.

B multzo horretan lehiatu ziren Tolosa –arteana Tolosa Football Club deitura zuen oraindik– eta Real Valladolid Deportivo; Leongo Cultural, Murtzia, Castello, Gimnastica Torrelavega, Zaragoza, Osasuna, Barakaldo eta Cartagena izan ziren gainerako taldeak. Txapelketa ofizial batean lehiatzen zen lehen urtea zen Valladolidentzat, talde sortu berria baitzen. Aldiz, zazpi urte lehenago eratua zen Tolosa, 1922an.

Bigarren jardunaldian jokatu zuten elkarren aurkako lehen norgehiagoka, 1929ko otsailaren 4an, Zorrilla Pasealekua futbol zelaian. Gabarain, Muñagorri, Carreras, Eugenio, Larramendi, Arana, Urretabizkaia, Intxausti, Avenzo, Iguaran eta Cenzano izan ziren tolosarren hasierako hamaiakakoan. 3-0 nagusitu zen Pucelako taldea, Quiroga,



PASCUAL MARIN / MARIN / KUTXA FOTOTEKA. 1930

San Miguel eta Lopezen golei esker. Eta, hain zuzen, Tolosaren aurkako huraxe da Valladolidek bere historian partida ofizial batean lortu zuen lehen garaipena.

Urte bereko maiatzaren 12an jokatu zuten bigarren neurketa, Berazubi Estadioan. Berrito ere Valladolid izan zen nagusi, 2-3ko emaitzarekin. Garaiko kronikek kontatzen dutenez, ordea, joanekoan ikusitakoarekin alderatuta, oso bestelakoa izan zen: «Emozio handiko partida, oso lehiatua». Izan ere, 0-2 aurreratu ziren gaztelarrak, baina Eugeniok markagailua berdintzea lortu zuen, bi gol egin da. Evaristo San Miguelek egin zuen 2-3koa.

Hirugarren mailara

Tolosak zortzigarren amaitu zuen denboraldi hura, bost garaipen lortuta: Barakaldo (5-1), Cartagena (1-0), Castello (3-2), Leongo Cultural (4-1) eta Gimnastica Torrelavegaren (7-1) aurkakoak, guztiak Berazubini. Valladolid, berriz, seigarren izan zen, tolosarrek baino zazpi puntu gehiago eskuratuta.

Hala ere, lehiaketa sistemaren berregituraketaren ondorioz, bi taldeak Hirugarren Mailara jaitsi ziren. Harrezkero ez dute elkarren aurka jokatu, lurraldeka banatu baitzituzten taldeak. Tolosari III. multzoa egokitu zitzaion, Osasuna, Pasaiaiko Lagun Ederrak, Izarra Beti Aurrera eta

Real Valladolid 3 - Tolosa Football Club 0

Data: 1929/02/04.

Lekua: Zorrilla Pasealekua estadioa (Valladolid)

Epailea: Balaguer.

Golak: 1-0, Quiroga (42. min). 2-0, Perico San Miguel (50. min). 3-0, Pablo Lopez (daturik gabe).

Hamaikakoak:

Tolosa: Gabarain, Muñagorri, Carreras, Eugenio, Larramendi, Arana, Urretabizkaia, Intxausti, Avenzo, Iguaran, Cenzano.

Real Valladolid: Castro, Foyaca, Pablo Lopez, Jose Martin, Quiroga, Garrote, Sarralde, Sainz, Evaristo San Miguel, Pombo, Perico San Miguel.

Tolosa Football Club 2 - Real Valladolid 3

Data: 1929/05/12.

Lekua: Berazubi.

Epailea: Saracho.

Golak: 0-1, Pablo Lopez. 0-2, Pablo Lopez. 1-2, Eugenio. 2-2, Eugenio. 2-3, Evaristo San Miguel.

Hamaikakoak:

Tolosa: Insausti, Larramendi, Eugenio, Larramendi II, Arana, Alonso, Urretabizkaia, Cenzano, Carreras, Arrillaga, Gabarain.

Real Valladolid: Castro, Jesus Pombo, Jose Martin, Foyaca, Alcantara, Enrique Perez, Evaristo San Miguel, Jose Felipe Pombo, Pedro San Miguel, Pablo Lopez, Quiroga.

1928-1929ko sailkapena

1. Leongo Cultural
2. Real Murtzia FC
3. CD Castelló
4. Gimnastica Torrelavega
5. Zaragoza CD
6. Real Valladolid
7. Atletico Osasuna
8. Tolosa FC
9. Baracaldo FC
10. Cartagena FC

Club Deportivo Esperanzarekin batera. 1930. urte horretan fitxatu zuen Tolosak datozen orrialdeetako protagonista: Isidro Langara.

Efemerideak efemeride, oso bestelakoa izango da asteazkenean Tolosak eta Valladolidek lehiatuko duten hirugarren neurketa. Baina, ezbairik gabe, mugarri izango da bi taldeen historian, 1929ko biak izan ziren bezalaxe.



Isidro Langara: Tolosa CF-tik, mundu mailako izar izatera

30eko hamarkadan Tolosatik egin zuen salto profesional mailara Isidro Langarak. Nazioartean ospe handia lortu zuen, lehen Euskal Selektzioko kide izan zen, eta oraindik puskatu gabeko marka batzuen jabe da.

«Futboleant, defentsak ez du ezertarako balio». Ideia horren defendatzaile sutsua zen Isidro Langara Galarraga (Pasai Antxo, 1912 - Andoain, 1992). Begiz jota zuen aurkariaren atea: bi aldiz pentsatu gabe, danba! Eta, askotan, barrura. Ez 36ko Gerrak, ezta erbesteak ere ez zuen logika hori puskatu. Gol sorta ederrak lortu zituen jokatu zuen talde guztietan. Horrela iritsi zen pasaitar bat, Tolosa CF-tik, futbolaren historiako jokalaririk onenen pare izatera.

Futbolak ezertarako ere balio ez zuela sinetsita, Langarak ez zuen amaren –aita urte batzuk lehenago hil zen– oniritzirik izan baloiari lehen ostikadak ematen hasi zenean. Makina bat errieta egin zizkion Maria Galarragak etxera zapatilak puskatuta azaldutakoan.

Etorkizuna kirolaz ez beste bide batetik bilatu behar zuela-eta, Tolosako kotoi-fabrika batean hasi zen lanean, nerabe zela. Baina beharra ez zen nahikoa futboleant aritze-ko zuen harra baretzeko. Eta horrela uztartu zituen ofizioa eta afizioa. Andoaingo Bildur Gutxin hasi zuen bere ibilbidea; Pasaiako Beti Aurreran eta Donostiako Esperanza jokatu zuen gero, harik eta 1930. urtean Tolosara iritsi zen arte.

Denboraldi bakarra egin zuen Tolosan, baina golak egi-

teko zuen aparteko abileziari esker sona handia lortzera iritsi zen. Hainbestearino non Atletico Madrileko presidentek Urquijok zuzendaritza taldeko kide bat bidali zuen «Tolosako aurrelari entzutetsu hori» fitxatzera. Tolosaren partida amaitu ostean, taldeko aurrelaria fitxatzeko nahia azaldu zuen Madrildik iritsitakoak. Egun horretan, ordea, Langarak ezker hegaleko erdilari moduan jokatu zuen; Jose Maria Artetxe izan zen 20.000 pezetarengatik Madrilera bidean jarri zena.

Realaren interesa ere piztu zuen Langarak, baita honek ezezkia eman ere. Ignacio Maria Alkorta tolosarra, *Cholin* goitizenez ezaguna, zen talde txuri-urdineko aurrelari nagusia –egun Realaren historiako bigarren goleatzaile nagusia da, Satrustegiren atzetik–. Hain zuzen, 1927ra arte Tolosarekin jokatu zuen. Polemikaz jositako fitxaketa izan zen, artean Tolosaren eta Realaren arteko lehia estua baitzen. Langararen idolo nagusia zen *Cholin*, eta hura han zen bitartean askorik jokatuko ez zuela pentsatuta, uko egin zion Realarekin jokatzeari.

Oviedon, izar

Azkenean Oviedorekin egin zuen profesional mailarako



Isidro Langara Oviedon. ATARIA

saltoa. 1930. urte amaieran, Antonio Subijana enpresa-gizona –Langarak lan egiten zuen kotoi-fabrikako nagusiaren semea– Asturiasko hiriburura joana zen negozio bisita bat egi-tera. Bere bezero onenetako bat Luis Botas zen, Real Oviedoren zuzendaritza taldeko kidea, eta hari egin zion eskaintza.

Abenduaren lehenean sinatu zuten kontratua. 3.000 pezeta jaso zituen Tolosak trukean; beste 4.000 Langarak berak. Amari eman zion dirua, hau zeharo beldurtzeraino: «Baina, Isidro, zer egin duzu!». Banketxe batean lapurreta egin zuela pentsatu zuen. Hilabeteko soldata 800 pezetakoa zen.

«Jokalaria behartuta dago, bere gaitasunak kontutan hartuta, jokatzera klub honen alde modu eraginkor eta egokienean». Sinatutako kontratuaren lehen puntua aise bete zuen. Oviedoko ikur bihurtu zen Langara han jokatu zuen sei urteetan. Partidaz partida handituz joan zen ha-

Abenduaren lehenean sinatu zuten kontratua. 3.000 pezeta jaso zituen Tolosak trukean; beste 4.000 Langarak berak

ren izen ona, aurkariak, jokatzeko ikusten zuten zaleak eta kazetarien kontakizunek hauspotuta.

Bi egun beranduago iritsi zen Oviedora, trenez, trajea eta txapela jantzita zituela. Geltokira heldu orduko entrenatzera joan zen. Garaiko kronikek diote Oscar atezainak eskuetako minez amaitu zuela entrenamendua, bere jaurtiketek «sekula ikusi gabeko indarra» zutelako. Abenduaren 7an egin zuen debuta asturiarrekin, Bigarren Mailan, bera fitxatu nahian ibili zen Atletico Madrilen aurka. 4-1 nagusitu ziren, eta pasaitarrak bi aldiz zulatatu zuen madrildarren atea. Denboraldi hartan, 15 gol egin zituen, 18 partidatan. Hurrengo denboraldian, berriaz, jokatu zituen 16 norgehiagoketan 22 sartu zituen. 1932-33 denboraldian Lehen Mailara igotzea lortu zuen; Langarak 24 aldiz bidali zuen baloia sareetara sasoi hartan.

Gol zaparrada hark Espainiako selekzioaren deia jasotzeko balio izan zion. Oviedoren zelaia inauguratzeko lagunarteko partida jokatu zuten Espainiak eta Jugoslaviak, eta Isidro bi gol horietako bat bat lortu zuen. Gerora beste hamaika neurketa baino ez zituen jokatu Espainiaren elastikoarekin, baina partida horietan 17 gol eginda, selekzioarekin jokaturako partida bakoitzeko lortutako gol kopuruaren batz besteko onena duen jokalaria da.

Tartean, 1934ko Italiako Munduko Kopa jokatu zuen. Aurre-kanporaketako bi neurketetan zazpi gol sartu zituzkion Portugal; eta Brasilen aurkako lehen kanporaketan bi sartu zituen. Etxeko taldeak kanporatu zuen Espainia, Langara min hartuta zegoela, baina hala ere, txapelketako aurrelari onenaren izendapena jaso zuen. Itzuleran, Errepublikako Alcala Zamora presidenteak Kirol Merituaren domina eman zien jokalariei.

Italiatik bueltan, hiru denboraldi egin zituen Oviedorekin, Lehen Mailan. Talde asturiarraren urrezko aroa izan zen, bi aldiz hirugarren postuan amaitu baitzuten liga. Hiru denboraldi horietan ligako golegile nagusi izan zen Langara: 1933-34 denboraldian 26 gol sartu zituen 18 neurketetan; gol bat gehiago sartu zuen hurrengo denboraldian, 22

partida jokatu ostean; eta 1935-36 denboraldian lortu zuen bere markarik onena: 28 gol sartu zituen. Hiru aldiz jarraian *Pitxitxi* izatea Zarrak, Quinik, Hugo Sanchezek eta Messik baino ez dute lortu.

Garai hartakoa da oraindik puskatu ez den beste marka bat: hiru *hat-trick* lortu zituen jarraian. 1934-35 denboraldian izan zen. 9, 10 eta 11. jardunaldietan, hiruna gol egin zituzkien Atletico Madril eta Valentziari,

eta lau Españoli. Cristiano Ronaldo eta Messi bera marka berdintzeko zorian izan ziren arren, ez zuten Langararen marka berdintzerik izan.

Preso eta gordeta egotetik, munduari bira ematera

Bartzelonarekin fitxaketa hitzartua zuenean lehertu zen Espainiako Gerra, 1936. urtean. Taldeak desegin eta liga bertan behera geratu zen. Errepublikanoen bandoarekin borrokatu zuen, baina komunikabide batek argitaratutako

informazio faltsuak tarteko, atxilo hartu zuten gero, faxisten aldekoa zelakoan.

Isidro ez zen soldaduskara joan, baina egin zuela frogatzeko lagun batzuekin argazki bat atera zuen, fusil bat eskuetan zuela. Argazki hori erabili zuten beranduago faxista zela argudiatzeko. Andoaingo EAJko lagunek, giltzapean zegoela ohartutakoan, aska zezaten tramiteak egin zituzten. Handik ateratakoan, hilabetez Bilboko taberna batean ezkutatuta egon zen, Iturralde Gonzalez epaile izandakoaren aitonarenean, zehazki. Fusilatua izan zela ere zabaldu zen.

Faxistak Bilbo setiatzen ari ziren bitartean, Jose Antonio Agirre lehendakariak Euskadiren erresistentziarako hainbat egitasmo jarri zituen martxan, tartean Euskal Selektzioaren sorrera. Euskal futbolari onenak bildu zituen talde batean, Pedro Vallana, Getxoko Arenas taldeko entrenatzailearen esanetara. Han ziren, besteak beste, Pedro Areso, Jose Mugerza, Pedro eta Luis Regueiro, Angel Zubieta, Jose Iraragorri, Jose Manuel Urkiola edo Guillermo Gorostiza, besteak beste. Langara zen taldeko erreferenteetako bat. Nazioarteko bira batean lagunarteko partidak jokatu, Euskadiren aldeko propaganda egin eta erresistentziarako dirua biltzea zen talde haren xedea.

Gernikako bonbardaketaren bezperan egin zuen debuta Euskal Selektzioak, Frantziako hiriburuan Parisko Racing taldeari 0-3 irabaziz. Langarak sartu zituen hiru golak. Frantziarrek kontratua eskaini zieten Langarari eta Luis Regueirori, baina selektzioaren batasunari eutsi nahian, uko egin zioten. Gerora jakin zen faxistak Frantzian sartu zirenean klub horretako kide guztiak fusilatu zituztela judutarrek, errepublikazaleak eta komunistak izatea leporatuta.

1937ko apirilaren 26ko bonbardaketaren ostean, Europan barrena birarekin jarraitu zuten euskaldunek. Helburua baina, biziraupena ziurtatzea bihurtu zen. Txekiar errepublika, SESB, Polonia, Norvegia edota Danimarkan jokatu zuten. Ospe handia lortu zuen selektzioak: «Jokalari onenen talde» gisa aurkeztu zuten eta estadio osoak jendez betetzen zituzten.

Bilbo erori zenean, ordea, Le Havren itsasontzia hartu eta Ameriketara erbesteratu zen ia talde osoa. New Yorken eta Habanan partidak jokatu zituzten, Mexikora iritsi aurretik. Francoren Espainiak FIFARI presioa egin zion, ordea, euskal selektzioak jokatzeari utz ziezaion. Ondorioz, beste bide bati heldu zioten euskaldunek, eta Angel Urzaa enpresariaren laguntzaz, Mexikoko ligan eman zuten izena, Club Deportivo Euzkadi izenpean. Bigarren postua eskuratu zuten euskaldunek, azken jardunaldira arte Asturiasko erbesteratuen taldearen aurka txapelketa lehiatzen ibili eta gero. Langara izan zen, berriro ere, gol gehien sartu zituen jokalaria.



Argentinan eta Mexikon ere golegile

Gerra amaitua zen denboraldia bukatzerako. Taldea desegin, emandako zerbitzuagatik 10.000 pezeta kobratu eta norbere bidea jarraitzeari ekin zioten jokalariek. Batzuk Euskal Herrira itzuli ziren, baina gehienek Ameriketara jarraitu zuten. Huraxe izan zen Langararen kasua. Argentinako San Lorenzo de Almagro taldera joan zen, eta bidaide izan zituen Zubieta, Iraragorri eta Alonso taldekideak.

1939ko maiatzaren 21ean, hegazkinez iritsi zen egun berean egin zuen debuta. Ordura arte menderaezina zen River Plate taldeari lau gol sartu eta zaleen idolo bihurtu zen lehen egunetik. Denboraldia hasita zegoenean iritsi izanagatik ere, ligako goleatzaile nagusia izan zen, 35 gol eginda. Baita hurrengo sasoiaren ere, 34 tantorekin. Modu horretara, hiru herrialde ezberdinetan *Pitxitxi* izan zen lehen jokalaria izan zen. Neurketetako batean, gainera, zazpi gol sartu zituen, Argentinan partida batean inork sekula lortu duen gol kopururik altuena.

Lau urteren ondoren, Mexikora itzuli zen, Club Deportivo Españarekin hiru denboraldiz jokatzeko. Liga eta Kopa irabazi zituen.



1946. urtean erbesteari amaiera eman eta Oviedora itzuli zen. Hainbestekoa izan zen ikusmina, non trenak Asturiasko hiriburua baino bi kilometro lehenago zegoen Colloto herrian geratu behar izan zuen. Erretiratu aurretik azken denboraldi bat jokatu zuen Mexikon.

Entrenatzaile ere izan zen denbora tarte betez. 1950. urtean Txileko Union Española taldeko prestatzaile izan zen; 1953an Puebla mexikarrarekin Kopa irabazi zuen; San Lorenzo de Almagron ere egin zuen urtebete, futbola erabat aloratu zuen arte. Ordutik, Mexikon bizi izan zen, han martxan jarritako negozioak tarteko.

Urtean hilabetez Andoainera itzultzen bazen ere, 90eko hamarkadaren hasierara arte ez zen bertan gelditzeko bueltatu. Han egin zituen azken urteak, Alzheimerren ondorioz, 1992ko abuztuaren 21ean hil zen arte.

Isidro Langara Galarragaren argia ez dute estali milaka jokalarari entzutetsuk, ia 80 urteren ondoren, hark utzitako marka batzuk ez baitira gainditu oraindik. Futbolaren Historia eta Estatistikako Nazioarteko Federazioak ere historiako goleatzaile onenen artean sartu zuen 2017. urtean. Tolosatik izarretaraino.

CONTRATO

En Toluca (Juequepec) a 12 de Diciembre de 1930
 Entre los abajo firmados, D. José María Ortiz de Zárate obrando este en nombre e interés
 del Real Círculo (Club) de Durango por una parte,
 y por otra, D. Félix Sánchez Galarraga de Andaim (Juequepec),
 suscribe demanda de inscripción con jugador del citado Club, se ha convenido lo siguiente:

PRIMERO.—El nombrado jugador se obliga a jugar por el Club de un modo eficaz y en la mejor forma que pueda exigirse a su habilidad; a asistir al campo de juego del Club o a acudir a cualquier otro que le designe el club, representando o delegación de éste; e indicar, con sigilo que el Club o la persona que obre en nombre, representación o delegación de éste le indique como objeto de actuar en partidos o ejecutar su entrenamiento como jugador a hacer cuanto sea necesario para estar constantemente en las mejores condiciones físicas y de juego posibles, cuidando de todo lo que correspondiere a la persona encargada de su preparación y entrenamiento, y a cumplir, a tal fin, personalmente le corresponda hacer con referencia a su preparación y entrenamiento, y a cumplir, a tal fin, personalmente le corresponda hacer con referencia a su preparación y entrenamiento, y a cumplir, a tal fin,



«Estaltzen diren errealitate puskak azaltzen dituen istorioa da»

YURRE UGARTE ETA JOSEBA LARRATXE
IDAZLEA ETA MARRAZKILARIA

«Geruza ezberdinak» dituen egungo istorio bat kontatu nahi izan dute Ugarte eta Larretxek, 'Joana Maiz' nobela grafikoan; Ugarteren hitzei irudiak jarri dizkio Larratxek, eta dagoeneko eskuragai dago liburua dendetan.

Jon Miranda / Irati Saizar

Erresistentzian oinarritutako nobela grafiko baten egileak dira Yurre Ugarte tolosarra eta Joseba Larratxe irundarra. *Joana Maiz* nobela kaleratu dute, eta erresistentzia jarrera askatzaile bezala duten protagonistak ageri dira bertan.

Liburua kaleratu berritan, lehen inpresioak jaso dituzue?

Yurre Ugarte: Oraingo pozik nagoela esan besterik ez daukat. Oso *feedback* ona ari gara jasotzen, iritzi ezberdinak jende oso ezberdinarenak. Lan pila bat egin dugu, urteak izan dira proiektua aurrera ateratzeko ahaleginak egiten, eta azkenean, kalean dago, bi hizkuntzetan, eta gustura gaude emaitzarekin.

Hamaika lan egin dituzu, Yurre, eta tartean, komiki bat ere bai, 'Katua hegoduna' izenekoa, 2014an kaleratu zenuen.

Y. U.: Zure argitaletxearen enkargu bat izan zen. 25 orrialdeko komiki bat da. Istorioan katu bat eta museo bat agertzeko eskatu ziguten. Nik istorioa asmatu, eta Joseba Larratxek marraztu zuen komikia. Horixe izan zen gure lehen elkarlana. Gero, *Xabiroi* aldizkarirako 8 orrialdeko komiki bat egin genuen.

Eta orain, 'Joana Maiz' argitaratu duzu, berriro ere Joseba Larratxerekin.

Y. U.: *Josevisky* marrazkilari trebea eta trebea bezain pertsona aparta da. Bere eskuaren bitartez nik idatzitako istorioa paperean irakur-begiratu-ikus daiteke, eta ni zorionekoa naiz.

Nolakoa izan da liburuaren sorkuntza prozesua?

Y. U.: Beste proiektu batetik gatz. Zientzia fikziozko proiektu bat neukan aurrera eramateko, eta Josebarekin elkartu nintzen, hura egiteko. Dimentsio handiko proiektu bat zen, dedikazio handikoa. Argitaletxeek, eskaintzen zizkiguten kontratuak, ordea, oso eskasak ziren eta guk eguneroko bizi behar dugu. Azkenean, proiektua *Joana Maiz* bilakatu zen. Aurreko proiektua alde batera utzi eta zerbait egingarriagoa egitea pentsatu genuen. Horrela hasi ginen.

Joseba Larratxe: Ikusten genuen, komiki mardul bat edo nobela grafiko bat egin nahi bagenuen, gure agendatan sartu behar genituela. Yurre eta biok profesionalak gara eta zaila egiten zitzaigun horrelako proiektu bat gure denbora librean aurrera ateratzea. Edo behar bezala ordainduta gure agendan sartu edo bestela ez genuen lortuko aurrera ateratzea. Yurreri istorio hurbilago hau bururatu zitzaion, motzagoa izan zitekeena, beraz, egingarriagoa.

Y. U.: Aldi berean, horrek ez dio inolako erakargarritasunik

eta interesik kentzen proiektuari. Nik idatzi nahi nuen istorioa idatzi dut, geruza ezberdinak dituen istorio bat kontatu nahi nuen, gaurko errealitatean kokatua. Nik uste, gaur egungo gazte askorentzat identifikagarriak izan litezkeen egoerak agertzen dituela. Askotan estali egiten diren errealitate puskek azaltzen dituen istorio bat nahi nuen. Nik irakurtzen ditudan liburuetan, bai komikigintzan eta baita literaturan ere, gutxitan ikusten ditudan istorioak azaldu nahi izan ditut.

J. L.: Are gehiago, nik esango nuke komikia proiektuz aldatu genuenetik, Joana Maizek baduela niretzat aparteko interese bat, aurreko zientzia fikziozko komikiak ez zuena, bere berezitasuna. Askotan, komikietan pentsatzen dugunean, genero fantastikoa edo zientzia fikzioa datozkigu burura, baina hau komiki errealista bat da, gaur egun girotua, eta hori niretzako plus bat zen, ez baitzait suertatu horrelako komikiak marrazteko aukera gehiegirik.

Gaur egungo errealitatean kokatuta dagoela diozue eta geografikoki ere leku zehatzak ageri dira.

J. L.: Bai, Bilbo eta Irunen artean kokatuta dago. Kokalekuen aukeraketa Yurreren kontua da, baina marrazkilari bezala, niretzako ere ariketa interesgarria izan da. Aukera ematen dizu, zineman bezala, lokalizazioak bilatzeko. Orduan, Yurre eta biok Bilbon zein Irunen ibili gara kale jakin batzuen bila, argazkiak ateratzen eta dokumentatzen.

Y. U.: Gero Josebaren esku dago nola azaldu agertoki horiek. Hor meritua Josebarena da. Erakargarri egin ditu itxuraz, leku ez hain erakargarriak, ezlekuak direnak.

J. L.: Ezlekuak aurrerapenaren albo kalteak dira. Eta gaurko paisaia ezlekuz beterik dago. Protagonistetako bat oasi berde batean bizi da, asfaltoz inguratutik. Trenbidea, errepidea, industriagune bat ditu inguruan; ezlekuz inguratutako azkenengo lekutxo batean bizi da.

Y. U.: Horri eusten dio hain justu. Izan ere, leku horretan duela 70 urte bere amaren baserria zegoen. Auzo osoa eraitsi zuten autobidea eraikitzeko, eta orain, hortik kaleratu nahi dute, oasi berde hori ezabatu nahi diote, AHT hortik pasako delako.

Etxe horretan bizi da Lauren, bere semearekin. Liburuko protagonista nagusia, ordea, Joana Maiz da, casting zuzendari bilbotar bat.

Y. U.: Atzerrian bizi izan den *milenial*

bat da Joana Maiz. Arrakasta izan eta hondoa jotzen duenean etxera bueltatzen da. Zerotik hastekotan denean erabaki batzuk hartzen ditu, eta erabaki horien artean, castingean baztertu duen pertsona bat berreskuratzea da bere lehendabiziko erabakia. Hor, Laurenekin egiten du topo, desjabetua izatekoa den atso batekin. Hortik aurrera komikia hasten da.

Euskal Herriari buruzko dokumental bat egiteko lana



du Joanak, eta gauzak aldrebestu egiten zaizkio tartetan.

Y. U.: Oztopoak daude bai. Botereaz hitz egiten dugu, beti izan dugun botere maskulinoaz, egoak ere hor daude, eta erabakiak ere ageri dira. Zein dokumental osatu nahi duen, zer transmititu diguten eta zer ez, hortik doa gauza.

J. L.: Joanari enkargua iristen zaio Euskal Herriari buruzko dokumental bat egiteko, eta iristen zaion gidoia Euskal Herriaren historia kanonikoari buruzkoa da: apaizak, soldaduak, jeneralak eta gizon garrantzitsuak. Joanak, ordea, desjabetua izango den atso horretan beste bide bat ikusten du, kontatua izan ez den historia bat. Gero, liburuaren atzealdean Yurrek aipatzen duen bezala, erresistentziaren afera sartzen da, nola bi protagonista emakume hauek, nahiz eta oso toki ezberdinetatik etorri, erresistenteak diren. Laurenek betidanik iraun behar izan du bizitzan, eta Joanari orain arte dena ondo joan zaio, baina bat-batean bere burua erresistentzia ariketa horretan jarri beharrean ikusten da; Laurenengan inspirazio iturri bat topatzen du.

Y. U.: Joanak lehen aldiz egin behar dio aurre botereari, bes-teen eta bere egoari, eta inoiz bizi izan ez dituen egoerak pilatzen zaizkio. Horrek atzera begira jartzea eragiten dio, eta bere bizitza kontatzen du apur bat. Konturatzen da, ordura arte zer transmititu zaion eta zer ez. Zer daki bere amonez, bere iraganaz? Hor konturatzen da zein garrantzitsua den zer transmititzen duzun. Liburuaren hasieran aipu bat jarri

dugu, eta azpimarratzen dugu hor zein garrantzitsua den zuk zeuk erabakitzea zer fikzio bizi nahi duzun.

«Ekintza magikorik handiena zure fikzio propioan biziko zaren ala ez erabakitzea da». Aipu horixe jarri du-zue.

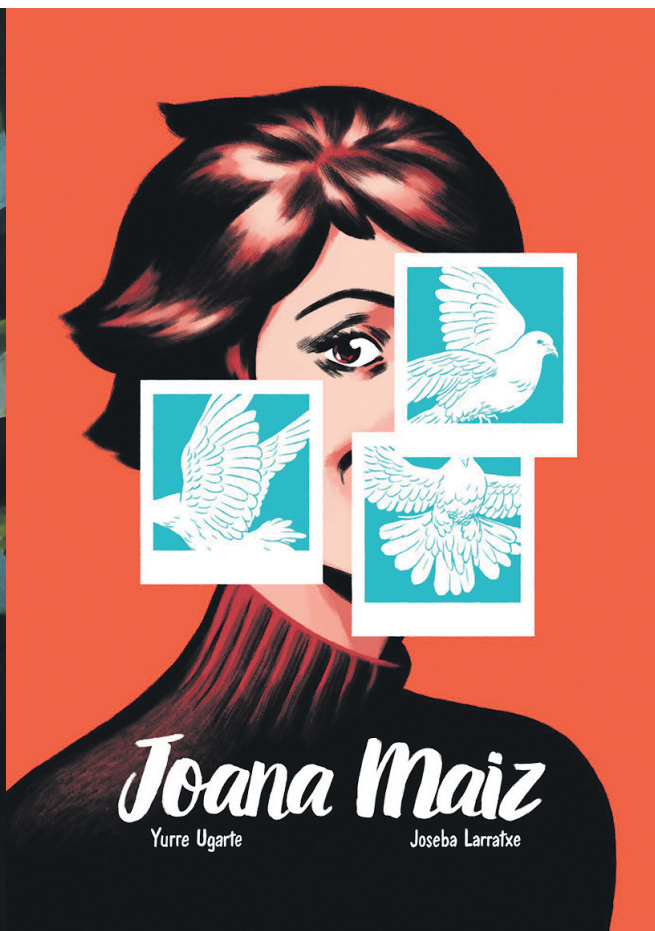
Y. U.: Zuk zeuk ez baduzu erabakitzen zer bizitza bizi nahi duzun, beste batek erabakiko du zuregatik. Eta liburuan bi emakume daude. Ikus daiteke Laurenek, orain arte, erabaki batzuk hartu dituela erresistentziari lotuta daudenak, eta Joanak atso horrengan ikusten du orain bere ifrentzua.

Hor sustraitutako bizitza batzuk dira, eta heldu egiten diote horri. Zuhaitz bat ere agertzen da horren sinbolo bezala, baita irudi asko ere.

Y. U.: Irudi asko daude ikonoak direnak, hitzik ere behar ez dutenak, baina gure istorioarekin erabat lotuta daudenak eta gure istorioaz hitzek baino gehiago esaten dutenak.

J. L.: Joanak bere dokumentala egiteko iruditeria bat bil-tzen du: kamera Polaroid batekin argazkiak ateratzen ditu eta bere estudioko hormetan itsasten ditu. Pareta hori ikono-grafia txertatzeko probestu dugu. Askotan hitzekin transmititu ezin dituzun gauza batzuk irudiekin transmititu daitezkeelako. Agian, guk ere oso ondo ulertzen ez ditugun sentazio batzuk irudien bidez jendearengan iradoki ahal ditugu.

Irudiez gain, animaliak ere ageri dira. Fisionomiaren inguruko gogoeta oso bat ere badago, ezta?



**Yurre Ugarte eta Joseba Larratxe
(2019): 'Joana Maiz'.
Harriet Ediciones.**

Sinopsia: Erresistentzia da Joana Maizen gakoetako bat. Joseba Larratxe eta Yurre Ugarteren lehenengo nobela grafikoaren protagonistak uko egingo dio euskal historia kanonikoaz diharduen gidoia filmatzeari, eta castingean baztertutako atsoa berreskuratuko du: etxetik kaleratua izatekotan den andre zaharra. Hala, bizi-une ezberdinetan dauden bi antigona elkartuta, erresistentzia da, bientzat, jarrera askatzaile bakarra.

Y. U.: Pertsonaiak berak fisionomiarekiko zaletasuna dauka, eta garatu egin du. Garatu, trebatu eta findu egin du, zeren, pertsona bat ikusten duenean, pertsona horretan animalia bat ikusten amaitzen du.

Horrek lana erraztu dizu Joseba?

J. L.: Ez dakit erraztu edo zaildu, baina dibertigarria izan da. Pertsonaiaren aurpegiera animalia batekin konparatu dugu: esaterako, sudur handia arrano batekin, begi txikiak sator batekin... Nire ustez polita da horrelako errekurtsioak erabiltzea, kontuan hartuz komiki batean horrelako gauzak egin daitezkeela. Adibidez, film batean horrelako transformazioak egiten jarriko bagina, efektu berezietarako sekulako dirutza beharko genuke. Aldiz, komikietan erraza eta naturala gertatzen da. Gustatzen zait horrelako gauzak sartzea.

Y. U.: Gainera, lotuta doaz pertsonaiaren izaerarekin. Orduan, zentzua duen gauza bat da.

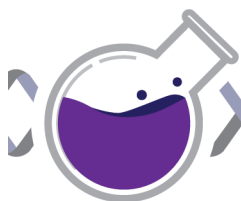
Bide batez, zuen biografiaren berri eman duzue, bi animalia jarri dituzue: delfina Yurrek eta dortoka Josebak. Zergatik?

Y. U.: Editoreari okurritu zitzaion gure aurpegietan *Polaroid* argazkiak jartzea, animalia batzuekin. Eta konturatu nintzen ur azpiko animaliarik ez genuela jarri.

J. L.: Hain zuzen ere komikian ibaiek badute esanahi simboliko bat, eta bazuen zentzua uretako animaliak jartzeak gure irudikatzaile bezala.

«Pertsonaiaren
aurpegiera animalia
batekin konparatu dugu;
nire ustez polita da
horrelako errekurtsioak
erabiltzea»

JOSEBA LARRATXE



ZENBAT GARA? BAT, BI,... EDO EHUN BILIOITIK GORA?

24

Benito Lertxundiren abestiak dioten bezala, ba al dakigu zenbat garen? Zehazki, giza gorputzaz ari natzaizue gaurkoan, izan ere, gutako bakoitzaren gorputzean giza zelula bakoitzeko hamar mikroorganismo inguru bizi dira. Pentsa, hainbeste dira zein denak batera pisatuko bagenitu 2 kg-ko pisua hartuko luketen... zailtzarik gabe, gutako bakoitza zoo ibiltari bat gara. Beraz, bakterioak ikasle-pisuetan janaria usteltzearen eta parranda ondorengo *gastroenteritis*en eragile bakarrik direla uste duten horietakoa baldin bazara, irakurtzen jarraitza gonbidatzen zaitut. Eta behar bada, artikulua bukaerarako zure mikroorganismoak hobeto tratatu behar dituzula konbentzituko zaitut.

Gutako bakoitzaren zoo partikular hau *mikrobiota normal* modura eza-gutzen da, eta giza bizitzarako ezinbesteko funtzio ugari betetzen ditu. Zehazki, giza mikrobiota 100 bilioi mikroorganismo inguruz osatua dago, eta hauetako gehienak bakterioak badi- ere, birusak, protozoak eta onddoak ere aurkitu dira gure zelulen artean pozik eta alai bizitzen. Mikroorganismo hauek ez dira giza ehun guztietan aurkitzen, izatez, baldintza normaletan azale-

an eta arnas-, digestio- eta gernu-aparatuak mukosetan bakarrik aurkitzen dira. Izan ere, gure gorputzean mikroorganismoak existitu ezin daitekeen organoak ere badaude, hala nola, bihotza, garuna, birikak, gibela, odola,... Organo hauei axenikoak deitzen zaie, eta hauetara mikroorganismoak hedatzeak organo horien infekzioa dakar, bizitzarentzat dakarren arriskuarekin. Hala ere, infekzioak infekzio, mikrobiota normalak gurega-tik gauza asko egiten ditu (eta oso gutxi eskertzen diogu). Esaterako, azal eta mukosetako mikroorganismoak oinek mikroorganismo patogenoen aurkako lehen defentsa-lerroa osatzen dute. Era berean, digestio-aparatuko mikrobiotak zenbait elikagairen digestioan eta immunitate-sistemaren garapenean laguntzen du, eta hestee-tako zelulen hazkuntza kontrolatzeaz ere arduratzen da, hesteetako minbi-ziaren kontrolerako ezinbes-teko prozesua dena.

Azken hau da orain arte gehien ikertu den mikrobiota, *heste flora* bezala ezaguna izango duzuen. Imajinatu-ko duzuen bezala, mikrobiota hau ez da gure digestio-aparatuan bestetik gabe agertzen. Izatez, amaren uteroan gaudenean esterilak

gara (ez daukagu mikroorganismo-rik) eta jaiotzean, amaren mikroorganis-mo *bainu* bat jasotzen dugu bagina ze-harkatzean. Eta orduan hasten da in-basioa... Lehen bi urteetan heste flora ikaragarri aldatzen da, hiru urtetik au-rreara egonkortzen den arte. Hala ere, amaren herentziaz gain, ingurune-ko faktoreek berebiziko eragina dute mi-krobiotarengan, hala nola estresak, dietak, farmakoak, agente kutsatzaile-ak,... Hau dela eta, indibiduo ezberdi-nen mikrobioten artean ikaragarriko al-deak daude. Honen harira, azken ur-teetan ikerketa ugari egin da gaitz kon-kretu bat pairatzen duten (autismoa,

Badira Youtube-n transplantea etxean probatu dutenen bideoak... Xehetasun gordin gehiagorik gabe, irakurle maitea, horrelako tratamenduak profesionalen esku utzi behar dira.

diabetesa, obesitatea, gaitz digestibo-ak,...) eta osasuntsu dauden pertsonen mikrobiotak konparatuz, hauen artean ezberdintasun nabariak aurkituz. Hau ikusirik, azken urteotan zeresan handia eman duen *gorotz transplan-tea* bezalako estrategiak planteatu dira kolitis infekziosoa eta heste su-minkorra bezalako gaitz digestibo-en tratamendurako. Zehazki, pertsona osasuntsu baten gorotzak hartu eta gaixoarenean hesteetan inplantatzen dira kolonoskopia baten bidez. Eta harri-garriki, emailaren bakterio *onek* har-tzailearen hesteak kolonizatzea lor-tzen badute gaixoa sendatu egiten da. Erraza, ezta? Badira Youtube-n trans-plantea etxean probatu dutenen bide-oak... Xehetasun gordin gehiagorik gabe, irakurle maitea, horrelako trata-menduak profesionalen esku utzi be-har dira.

Ikusten duzuen bezala, gure *zoo partikularren* unibertsoa oraindik oso ezezaguna da, baina ez dago zalantza-rik gure osasunerako mikrobiota osa-suntsua izatea onuragarria dela (ba-tzuek etxean probatzeko punturaino...). Beraz, besterik gabe, zuen mikrobiotxoak pozik eta alai manten-tzera animatzen zaituztet... gure bizi-tzako hainbat aspektutan lagunduko gaituzte eta!



ANE AMUNDARAIN
BIOMEDIKUNTZAN
DOKTOREGAIA

Agenda

OSTIRALA ABENDUAK 13

ALBIZTUR HITZALDIA

19:00. Herritarrek kontzientziatzeko eta Tolosaldeko euskaltzaleak ahalduntzeko herriz herriko hitzaldi zikloa. *Euskaraz bizi ahal gara!* Jexux Murua Gorostidi eta Ane Izagirre Arruebarrena ariko dira. Udaletxean.

ALTZO

KONTZERTUA

18:30. Loatzeko musika eskolako Altzoko eta inguruetako herrietako musikariek eskinitako kantu eta musika emanaldia, Batzarremuñon.

ALKIZA

ABENDU KULTURALA

19:00. Nagore Legarreta eta Beñat Ralla sortzaileek Alkizan egin duten lana aurkeztuko dute. Unai Sorarrain bideogileak egindako ikus-entzunezkoa eskainiko dute aurrea eta, jarraian, artistekin solasean ariko dira. Amaieran, Alkizako ostatuan egindako mokadu batzuk dastatuko dituzte. Fagusen.

AMASA-VILLABONA

KONTZERTUA

20:00. Bihozkada taldeak, *Zure aurrean*

diskoa aurkeztuko du. Sarrera doan. Gurea antzokian.

ARGIAK PIZTEA

20:00. Bertsoak, txokolatea eta gaztainak Gabonetako argiak pizterakoan. Berdura plazan.

ANOETA

DOKUMENTAL PROIEKZIOA

18:30. *Ongi etorri* dokumentalaren proiektzioa, Mikelasagasti auditorioa.

ASTEASU

HITZALDI ETA KONTZERTUA

19:30. Karlos Almorzak hasiera emango dio ilunabarrari. Bere lan eta ikerketan oinarrituta, Asteasu eta inguruetako gerra garaiko hainbat istorio partekatuko ditu bertaratutakoekin.

Ondoren. Fermin Valencia. Abeslari tafallarrak, bere ahots eta kantaera paregabeaz, kantaldia eskainiko du. Gerra garaiko kantuak, errepublika garaikoak...

Kontzertu ostean. Iturriondón elkarrekin afaltzeko aukera izango da.

BALIARRAIN

HITZALDIA

19:00. Herritarrek kontzientziatzeko eta Tolosaldeko euskaltzaleak ahalduntzeko herriz herriko hitzaldi zikloa. Hizlariak Imanol Artola Arretxe eta Jone Arrospide Alonso. Areto Nagusian.

BERASTEGI

ELKARTASUN AZOKA

16:00-18:00. Aparkaleku azpiko lokalean elkartasun azoka.

IBARRA

GURE ZIRKUA

18:00 eta 20:30. Eguberrietan guztira 18 saio eskainiko ditu Gure Zirkua. Sarrerak salgai daude www.eventbrite.com atarian eta Ibarra Barriola harategian.

SARIBANAKETA

19:00. XII. Galtzakomikeko sariak banatzeko ekitaldia. 2019a Hizkuntza Indigenen Nazioarteko urtea dela kontuan hartuz, desagertzeko arriskuan dauden munduko hizkuntzen aldarrikapena egiteko baliatu dute. Kultur etxean.

IKAZTEGIETA

DOKUMENTAL PROIEKZIOA

19:00. *Arrastotan* dokumentalaren proiektzioa, Udaletxeko balio anitzeko gelan.

IRURA

100 URTE XAREA

18:00. Argazki erakusketa, plazako herri-eskolako aretoan. Inaugurazioa.

OREXA

GUTUNAK IDATZI

19:00. Presoei gutunak idatziko dizkiete.



saridunak

Atarikideentzat **saski** **bat** daukagu

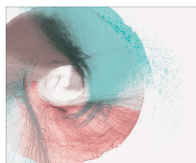


Errigorako **SASKI Txuria**

Nafar hegoaldeko uzta eskutik eskura

- Aitziber Urreta (Ikaztegieta)

Atarikideentzat **lau** **sarrera** ditugu



Gipuzkoako Bertsolari Txapelketa: Finalerako saiorako **bi sarrera bikoitz**

- Antton Gabellanes (Irura)
- Maite Iruretagoyena (Tolosa)

Abenduak 15, 17:00etan,
Donostiako belodromoan.

Ataria jarriko da harremanetan

Atarikideentzat **bi** **sarrera** ditugu



DELTECO GIPUZKOA BASKET - LIBERBANK OVIEDO BALONCESTO partida ikusteko

- Maider Muñagorri (Tolosa)

Abenduak 12, 18:00etan,
Donostia Arena.

Agenda

TOLOSA

KONTZERTUAK

20:30. *Gran seleccion* izeneko emanaldia. Azken urteetan oholtzara eramandako abesti ezagunen bilketa: *El Menu*, *Englishman NY*, *Mari de la O*. Leidorren.

20:30. Su Ta Gar. Sarrerak agostuta. Bonberenean.

ZIZURKIL

FILM PROIEKZIOA

19:00. Isabako Ukerdi Mendi Film Festibaleko pelikulak ikusgai. Lehen saioa.

20:00. Atsedena. Zimiterioan txokolatea eta pastak.

20:30. Bigarren saioa.

18:30–20:00. Umeentzat Zizurkilgo rokodromoa irekiko da eta frontoia erabilgarri egongo da.

LARUNBATA ABENDUAK 14

ALKIZA

ABENDU KULTURALA

10:30. Sorkuntza lantegia familian Ainhoa Redondo ilustratzaileak familia giroan sormena lantzeko lantegia eskainiko du. Marrazketa, monotipoa eta *collage* lanketa erabiliz, etxera eramateko artelan bat sortuko dute. Prezioa: 10 euro bikoteko (haurra + gurasoa edo tutorea). Izena eman behar da: kultura@alkiza.eus / 688 604466. Kopuru mugatua Alkizarrek lehentasuna izango dute.

AMEZKETA

IKUSKIZUNA

12:00. *Amaren alabak*, kultur etxeko areto nagusian.

BALIARRAIN

UDAZKEN KULTURALA

18:00. *Aralar, mundua lekua den lurra* dokumentalaren aurkezpena, zuzendariarekin.

Ondoren. Gaztaina jatea Arkaitz elkarteak antolatuta.

BERASTEGI

ELKARTASUN AZOKA

11:30. Aparkaleku azpiko lokalean, elkartasun azoka egingo dute Berastegiko herritarrek.

IBARRA

GURE ZIRKUA

17:00 eta 19:30. Eguberrietan guztira 18 saio eskainiko ditu Gure Zirkua. Sarrerak salgai daude www.eventbrite.com atarian eta Ibarako Barriola harategian.

IRURA

100 URTE XAREA

10:30–12:30. Argazki erakusketa eta xare eta pilotak egiteko tailerrak eta azoka, plazako herri-eskolan.

10:30–12:30. Xareko ikasleen topaketak.

12:30–13:30. Xare eskolako ikasleen arteko pilota partidak elizako arkupean.

16:00. Iparraldeko ligako lehen mailako finalerdietako lehen partida. 17:00ak aldera, bigarren finalerdia.

Ondoren. Udaberri dantza taldearen emanaldi berezia.

Jarraian. Oroigarrien banatzea, munduko txapelketetan parte hartutako Irurako pilotariei edo haien sendikoei, eta Ametsa Pilota Elkarteari.

21:00. Herri afaria frontoian. Txartelak salgai daude trinketea eta liburutegian.

Afalostean. Erromeria.eus-ekin dantzaldia.

TOLOSA

DINAMIKA IBILTARIA

Goizean zehar. Larriki gaixo dauden presoen aldeko dinamika ibiltaria.

12:00. Argazki erraldoia.

BISITA ANTZEZTUAK

11:30. Bisita antzeztuak familientzat, Topic-en. 11:30ean euskaraz eta 12:30ean gaztelaniaz.

BATZARRA

12:00. TOPAren urteko batzarra, kultur etxean.

ANTZERKIA

18:30. *Lur*. 7 urtetik aurrerakoentzat. Euskaraz. 60 minutu. Topic-en.

ZIZURKIL

KIROL ASTEA

11:00. Haurrentzat kirol eta jokoak. Intxaur frontoian eta ondoren, hamaiketako eta opari banaketa.

16:00–19:00. Halterofiliako taldekako Gipuzkoako txapelketa. Intxaur frontoian. Danena-Villabona futbol partida (ordua zehazteko).

22:00. Haurren gau krosa. 2005etik aurrera jaiotakoak.

22:30. Zizurkil XXIII. Gau Krosa. Ibontxo Gonzalez memoria.

IGANDEA ABENDUAK 15

ALEGIA

GAZTAINA JATEA

18:00. Gaztaina jatea, plazan.

AMASA-VILLABONA

MENDI IRTEERA

07:30. Bianditzera mendi irteera, Oladerra kiroldegitik abiatuko dira. Informazio gehiagorako: 649 717182.

11:00. Eresargi eta Eresargi Txiki abesbatzen Eguberrietako emanaldiak. Doan. Elizan.

BERASTEGI

ELKARTASUN AZOKA

11:30. Aparkaleku azpiko lokalean elkartasun azoka.

IBARRA

GURE ZIRKUA

17:00 eta 19:30. Eguberrietan guztira 18 saio eskainiko ditu Gure Zirkua. Sarrerak salgai daude www.eventbrite.com atarian eta Ibarako Barriola harategian.

TOLOSA

MENDI IRTEERA

07:30. Alpino Uzturrek 2019ko azken mendi txangoan Putxerri mendia (1.296 m.) mendia igoko du, San Frantziskotik abiatuko dira. Informazio gehiagorako: 943 652789.

DANTZA ETA ANTZERKI EMANALDIA

12:00. *Ilazki. Gauaren amandrea dantza* eta antzerki emanaldia. Samadhana ekialdeko dantza eskolak antolatuta. Maialen Urdanpilleta Anzak egindako sorkuntza lana da, eta 30 dantzarik parte hartzen dute. Leidorren.

ZIZURKIL

KIROL ASTEA

10:30. Ziotza pilota eskolak antolatutako umeen Pilota Txapelketa Intxaur frontoian. Bukaeran, Eakumeak Paletaz taldeko Emakume pilotariak partida jokatuko dute.

16:00. Ecuavoley familientzat. Otaño frontoian, Tungurahua elkartearen eskutik. 10 urtetik gorako ume, nerabe, gazte eta helduentzat. Bukaeran merienda banatuko da parte hartzaile guztientzat.

ASTELEHENA ABENDUAK 16

ADUNA

EGUBERRIETAKO EMANALDIA

18:30. Loatzoko ikasleen emanaldia.

BILERA DEIALDIA

19:00. Urtarrilaren 30eko greba orokorraren inguruko informazioa.

ALKIZA

ABENDU KULTURALA

19:00. Aniztasuna antzerki foruma.

Desberdinen arteko bizikidetzan errespetuak duen balioa ulertarazi eta migratzaileen inguruko estereotipoak modu kritikoan identifikatu nahi dituen antzezlan da. Ikusleei parte hartzea eskatuko zaie eta gutxieneko taldea osatuko dela bermatzeko izena eman behar da. Izena emateko: kultura@alkiza.eus / 688 604466. Fagus interpretazio zentroan.

ALTZO

XXIII. OLENTZEROTAN JAKIN-MINEZ

19:00. Xaboa egiten ikasteko tailerra. Amaia Garmendiak garbigailurako xaboa egiten erakutsiko du, baita ontzi-garbigailurako

xaboa egiten ere. Ikasle bakoitzak etxetik bote txiki bat eraman beharko du etxera eraman ahal izateko bertan egindako xaboa, ahal bada, kristalezkoa. Elordin.

AMASA-VILLABONA

SAIO PRAKTIKOKA

18:30. Etxebizitzetan energia berriztagarriak ezartzeko saio praktikoa. Gipuzkoa Argitu programaren barruan. Mintzolan.

HITZALDIA

19:00. *Eskuin muturra goraka.* Agustin Unzurrunzaga soziologoa. Gurean.

TOLOSA

ODOLEMAILEAK

18:00. Odol ateratzek, Odol Emaileak elkarteak antolatuta. Txandarako zenbakiak kultur etxeko sarreran utziko dira egunean bertan 17:30ean.

OLENTZAROREN BASOA

Gaurtik abenduaren 23ra, 17:30–20:10 bitartean Olentzaroren Basoko bisitak, sarrerak aurrez eskuratuta, Elosegin.

ZIZURKIL

MUSIKA EMANALDIA

18:30. Loatzoko emanaldia, goiko elizan.

GREBA BATZORDEA

19:00. Urtarrilaren 30eko greba orokorrak, kultur etxean.

ERAKUSKETAK

BURATTINIEN MUNDU MIRESGARRIA

Topic (Tolosa). Bisita ordutegia: 10:00–13:00 eta 16:00–19:00 (asteazkenean, astelehenetan itxita), 10:00–14:00 eta 15:00–19:00 (asteburu eta jai egunetan). Martxoaren 1a arte.

GIÚ LA MASCHERA

Topic (Tolosa). Otsailaren 27a arte.

FORTU RUIZ DE EGUILAZ

3 taberna (Tolosa). Marrazki erakusketa. Abenduaren 15a arte.

LA IMPORTANCIA DE ESTAR

GKo galeria (Tolosa). La importancia de estar. Luce. Otsailaren 22a arte.

ARGIZAIOLA

Aranburu jauregia. (Tolosa). Urtarrilaren 4a arte.

PATCHWORK ETA JOSTELANAK

Aranburu jauregia. (Tolosa). Urtarrilaren 5a arte. Karmele Mertzzeriaren eskutik.

BIGARREN MAILAKO ERREFUXIATUAK

(Alkiza). Antonio Ruiz fotokazetariaren erakusketa. Abenduaren 31 arte.

ADI! ESKUIN MUTURRAREN GORAKADA

Liburutegia (Anoeta). Abenduaren 20a arte. SOS Arrazakeriak.

Gurea (Amasa-Villabona). Abenduaren 16tik 19ra. SOS Arrazakeriak.

GUREAK ERE BADIRA ADINGABE HORIEK

Plazida Otaño liburutegia (Zizurkil). SOS Arrazakeriaren eskutik. Abenduaren 20a arte.

EUSKAL JANTZIEN ERAKUSKETA

Udaletxea, pleno aretoa (Lizartza). Otsalar dantza taldeak antolatuta. Abenduaren 19 arte.

ZINEMA



‘FROZEN 2’

Larunbata (17:00) eta igandea (17:00).

Gurea aretoa, Amasa-Villabona.



‘LEGADO EN LOS HUESOS’

Larunbata (19:30 eta 22:00), igandea (19:30) eta astelehena (21:00).

Gurea aretoa, Amasa-Villabona.



‘VENTAJAS DE VIAJARENTREN’

Igandea (19:30 eta 22:30) eta astelehena (20:30).

Astelehena ikuslearen eguna.

Leidor antzokia, Tolosa.



‘THE FAREWELL’

Igandea (19:45 eta 22:00).

Leidor antzokia, Tolosa.



‘SECRETOS DE ESTADO’

Igandea (19:30 eta 22:00).

Bigarren saioa jatorrizko bertsioa, gaztelaniazko azpidatziekin.

Leidor antzokia, Tolosa.

Haizea etxekoen alde



HARITZ MUJIK A LASA.
HARITUZ

Doinua

Amarenbularra

*Doinu, oin, silaba,
plaza, liburuxka...
sakrifikatutako
asmo, lokuluxka...
lanean zipriztinduz
oin ta katiuska
takoi gainera heldu
zara puskaz puska.*

*Pankarta, txalo, txistu,
hiru autobuska...
nahiz eta ez behar lau
orriko hirusta
ea hego haizea
dezun goruntz puzka
eta jasotzen dezun
ereinaren uzta.*

Gabonetako «magia»

Gabonetako pinua eta apaingarriak erosi ala ez erabakitzen nabil azken egun haue-tan. Otsailean urtebete beteko da Tolosara bizitzera etorri nintzela eta hortaz, datozen egunetan nire lehen gabonak ospatuko ditut bizi naizen etxean.

Orain arte *topera* bizi izan ditut beti: baserritarrez jantzi, «gabonetako argazki ofiziala» egin, lagunekin abesten atera, abenduaren 24ko pote-
oa, Olentzeroren jaitsiera ikusi, bazkari eta afari familiarrak, opariak... baina aurren ilusioa galtzen hasi naizela uste dut.

11 urte pasa nituen Euskal Herri-
tik kanpo eta urte haietan guztietan, ga-
bonek kutsu berezia zeukaten nire-
tzat. Zein ez da gogoratzen *Vuelve a
casa vuelve, por Navidad* iragarki
mitikoaz? Gabonak egun batzuetar-
ako etxera bueltatzen nintzenaren
seinale ziren eta aspaldian ikusten
ez nituen familia eta lagunak berriz

ikusteak eta elkarren berri izate-
ak, sekulako poztasuna eragiten
zuen nigan. Gaur aldiz, nahi adi-
na ikusten ditut eta
horren ondorioz, ga-
bonek jada ez dute
balio berdina nigan:
Zuten «magia» galdu
dute.

Kaleko argiak, me-
gafoniatik entzuten
diren gabon kantak
eta tankerakoak asko
gustatzen zaizkit, nos-
ki baietz! Baina beldu-
rra diot gabonek beti
sorrarazi didaten ilu-

sio hori galtzeari. Horregatik, aurre-
ten erronka bat jarri diot neure bu-
ruari: Euskal Herri-
tik kanpo bizi
diren lagun-minei, gabonetako
postal bat idatziko diet, sikiera, be-
raien etxeko postontzian postaltxo
bat jasotzeak sor diezaiekeen irri-
barrea neure buruan irudikatzea-
gatik.

Gabon zoriontsuak opa dizki-
zut irakurle! Kontuz xanpainare-
kin ;)



ALEX PADILLA
KARGUA MOTZEAN

**Aurten erronka bat jarri
diot neure buruari:
Euskal Herri-
tik kanpo
bizi diren lagun-minei,
gabonetako postal bat
idatziko diet, sikiera,
beraien etxeko
postontzian postaltxo
bat jasotzeak sor
diezaiekeen irribarrea
neure buruan
irudikatzeagatik.**

KOMIKIA NAIARA DELGADO



Hamar minutu

Ez daukat denborarik». «Ezin dut, lanpetuta nago». «Keba, topera nabil...».

Gisa horietakoak gehiegi-tan entzuten ditut azkenaldian. Askotan aitzakiarako balioko duen arren, nago ez ote den nahiaren ezina. Matematikak egiten hasita, aski soberan dakigu egunak 24 ordu dituela, eta beraz, nahi izanez gero, astia izan dezakegula egin beharreko horiek egiteko, betebeharrez ala gustuz izan. Nahi izanez gero.

Nahi izatea bezain garrantzitsua da lehenetasunen kontua. Zeri ematen diogun lehenetasuna, harekek ezberdintzen gaitu. Ez da beti horrela izango, baina nahi baino gehiagok lehene-tsiko du arrakasta eta bermea emango dion hura. Bizitza ohian basatia delako, biziraupenera behartzen gaituena eta astakeriak egitera kondenatu, geure buruaz ahazteraino.

Begi bistakoa da ezin dugula atzera egin, guk sortutakoaren ondorio



**OLATZ
PEÑAGARIKANO**
AEK-KOIRAKASLEA

gara, eta horrekin bizitzen ikasi behar, ez dugu beste erremediorik. Baina egunerokoak jan ez gaitzan, agian

zer edo zer egin genezake. Pentsa, aldizkari bateko titularrak zioen egunean hamar minutu nahikoa direla zoriontsu izateko. Esajeraziora jotzen du baieztapenak, jakina, baina uste dut guztiok uler dezakegula horren atzean ezkututzen den mezua: har ezazu zuretzako tartetxo bat, lagun, bestela akabatuta

zaude.

Badakit hamar minutuk ez didatela zoriontasuna bermatuko. Hala ere, soluzio ezin hobea iruditzen zait eguneroko kargak arintzeko. Eta bai, jarraituko dugu dena egin nahi horretan, ordutegiak moldatzeko ahaleginetan agenda eskuan hartuta, egunerokoari zuku gehiago ateratzeko peskizan. Baina gogora dezagun norberarentzat tartetxo bat hartzea zilegi dela, eta guztiz egingarria, gainera. Nahi izanez gero.

Baina egunerokoak jan ez gaitzan, agian zer edo zer egin genezake. Pentsa, aldizkari bateko titularrak zioen egunean hamar minutu nahikoa direla zoriontsu izateko.

EGURALDIA



OSTIRALA

Giro kaxkarrarekin hasiko da eguna baina orduak aurrera egin ahala hobetzen hasiko da. Goiza mendebaldeko haize oso zakarrarekin eta euri-kon-tuekin emango dugu. Euri zaparrada mardulak botako ditu oraindik ere.



**IKER
IBARLUZEA**
EGURALDI
MUTILA

Eguerditik aurre-ra haizea lasai-tzen hasiko da, hego-mendebal-detik finkatuko da eta euri zaparra-dak ahultzen eta gutxitzen joango dira, egun amaie-rarako erabat ateri geratuz. Termo-metroek kokxa pare bat gora egin

eta 13-15 gradu bitartean joko dute goia.

LARUNBATA

Giro argia eta nahiko epela. Hego-haizea bueltan izango da eta horrekin termometroak balio atseginetan kokatuko dira urte sasoi honetarako, maximoak 15-17 gradu bitartean errendituz eguneko erdiko orduetan. Zeruan goizean urdina izango da nagusi. Arratsaldean goi-hodei dezente agertuko da, baina ez dute bestelako ondorioz ekarriko.

IGANDEA

Giro lasaiarekin jarraituko dugu. Berriz ere hego-haizea ibiliko zaigun arren, tenperaturek kokkatxo bat behera egingo dute eta maximoak 13-15 gradu bitartean errendituko zaizkigu. Zeruan aldiz, goizean eta arratsaldeko lehen orduak arte giro argia izango dugu. Arratsaldean erdi eta goi-mailako hodeiak ugarituko dira, baina euririk ekarriko ez dute-nez, egun osoz giro ateri eta lasaia izango dugu.

OSTIRALA
13



IGANDEA
15



LARUNBATA
14



ASTELEHENA
16

IRAGARKI
LABURRAK

LAN ESKAINTZA

Ile apaintzailea. Irrika ileapaindegiak espereintziadun ile apaintzaile bat behar du, arratsaldetan lan egiteko. Lanaldi erdia. Interesa duenak deitu 943 508493ra.

Zaintza eta etxeko lanak. Zaintza lanak eta etxeko lanak. Adineko pertsona bat zaindu eta etxeko lanak egiteko pertsona bat behar dugu, Tolosa erdigunean. Astelehenetik larunbatera, 40 ordu. Interesatuak deitu 600562073 zenbakira.

Zerbitzari eta sukaldari lanak. Tolosako sagardotegi batean, txotx denboraldirako, langilea behar da zerbitzari eta sukaldari lanak egiteko. Interesa dutenek dei dezatela 660654317 telefono zenbakira.

Pisukide bila. Pisukide bila nabil. Etxebizitza bi pertsonentzat lurran, gela bat alokatzen dut. Argitsua, berria eta altzariekin.

Pertsona ez erretzailea eta arduratsua izatea beharrezkoa. 350 euro + gastuak, erdibana. Harremanetarako: 606 011526.

FARMAZIAK



ABENDUAK 13, OSTIRALA. IBARRA

Egunekoa. Leyre Lejeune Maset.

Euskal Herria, 24.

Telefonoa: 943 67 32 74.

ABENDUAK 14, LARUNBATA.

TOLOSA

Egunekoa. Cecilia Bronte Posada.

Korreo kalea, 20.

Telefonoa: 94367 60 13.

ABENDUAK 15, IGANDEA. IBARRA

Egunekoa. Leyre Lejeune Maset.

Euskal Herria, 24.

Telefonoa: 943 67 32 74.

ABENDUAK 16, ASTELEHENA

TOLOSA

Egunekoa. Edurne Bengoetxea Aiestaran.

Kale Nagusia, 7.

Telefonoa: 943 67 06 48.

**EGUNERO GAUEKO
GUARDIAKO FARMAZIA:**
TOLOSA • Lurdes Azpiroz Galarza.
Amarotz auzunea, 9. Tel.: 943 67 5118.

ATARIA
IRRATIA

OSTIRALA

09:00. Pasahitza Eguraldiaren iragarpena Iker Ibarluzearen eskutik, agenda, solasaldi politikoa, Tolomendi landa garapen agentziaren tarteak, Arantxa Izagirre abokatua, Aintzane Artolaren errezeta eta Amalurra ekologiar buruzko saioa.

12:00. Entzuteko jaiok Musika tarteak.

16:00. Zebrabidea Arrosa sareko magazina.

18:00. Goizeko saioen onena.

20:00. Kantazgora Tolosaldeko musikarien proposamenekin osatutako musika saioa.

LARUNBATA

10:00. Trikiti musika.

12:00. Mestibull Munduko musika DJ Bullekin.

16:00. Gure txokotik Elkarriketen tarteak. Gaurkoan, Amaia Goikoetxearekin.

18:00. Entzuteko jaiok Musika tarteak.

21:00. Mailu ta akuilu Musika saioa.

IGANDEA

10:00. Asteko saioen onena.

14:00. Hari Naizela Bertsolaritzari buruzko saioa, Imanol Artola Felix-ekin.

16:00. Entzuteko jaiok Musika tarteak.

18:00. Kantazgora Tolosaldeko musikarien proposamenekin osatutako musika saioa.

20:00. Entzuteko jaiok Musika tarteak.

21:00. Mestibull Munduko musika DJ Bullekin.

ASTELEHENA

09:00. Pasahitza Egunko berriak, agenda, asteburuari begirada, Gipuzkoako Bertsolari Txapelketako finalari begirada Imanol Artola Felix-ekin eta Oihana Iguaranekin, Postalak bidaiarien tarteak, Patxadaz eginiko elkarriketak.

12:00. Entzuteko jaiok Musika tarteak.

16:00. Zebrabidea Arrosa sareko magazina.

18:00. Goizeko saioen onena.

20:00. Mailu ta akuilu Musika saioa.

107.6 fm
www.ataria.eus

Finala

Gipuzkoako

Bertsolari Txapelketa
2019

Abenduak

14 17:00

Donostia. Illunbe (Donostia Arena)

Agin Laburu Rezola
Beñat Gaztelumendi Arandia
Jon Maia Soria
Alaia Martin Etxebeste
Ane Labaka Mayoz
Oihana Iguaran Barandiaran
Beñat Lizaso Alberdi
Nerea Elustondo Plazaola

Aurkezleak: Ion Zaldúa Brit eta Itziar Etxezarreta Arakistain



Antolatzailea



Babesleak



Gipuzkoako
Foru Aldundia



www.bertsotzale.eus

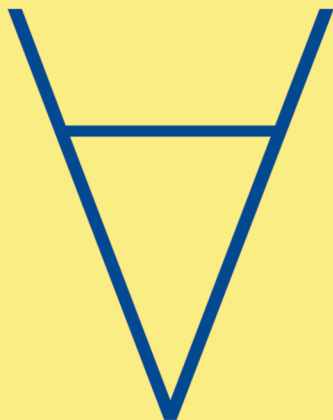
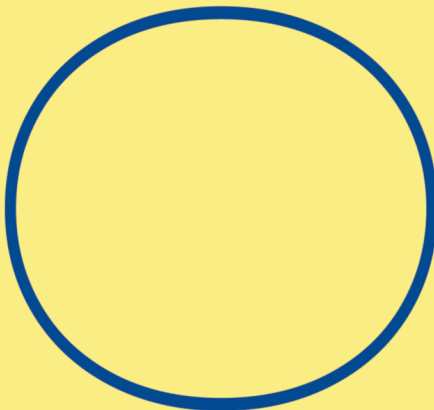
Laguntzailea



GIPUZKOA

Etorkizuna orain

Gipuzkoa etorkizuna da.
Iritsi den etorkizuna.



GIPUZKOA
ETORKIZUNA
ORAIN